

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

RWR.610.1.2023.AK

Wrocław, 12 czerwca 2024 r.

Wersja jawna

DECYZJA nr RWR 3/2024

informacje prawnie chronione oznaczono [xxx]

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie **LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie**, polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu o proporcjonalną wartość kosztów (obliczoną tzw. metodą liniową), które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy o kredyt konsumencki w przypadku przedterminowej spłaty całości kredytu udzielonego na podstawie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028 ze zm.) i spłaconego przed wrześniem 2019 r., co narusza art. 49 ust. 1 ww. ustawy o kredycie konsumenckim oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **oraz stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 22 listopada 2022 r.**
- II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie **LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie**, polegające na kierowaniu do konsumentów, którzy dokonali całkowitej spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie, i którzy wystąpili o zwrot poniesionych kosztów pożyczki informacji o treści:
 - „*przepisy prawa, obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładają na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń*”;
 - „*brak jest podstawy faktycznej i ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r.*”

wprowadzających konsumentów w błąd, co do uprawnień pożyczkobiorcy związanych z realizacją przez LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie obowiązku określonego w art. 49 ww. ustawy o kredycie konsumenckim, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o

przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2023 r., poz. 845) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **oraz stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 22 listopada 2022 r.**

- III. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie **LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie**, polegające na udzielaniu konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki - naprzemiennie z New Call Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie - kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie opłat od konsumentów, bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028 ze zm.), co narusza art. 36c w związku z art. 36a ww. ustawy o kredycie konsumenckim oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **oraz stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 16 kwietnia 2021 r.**
- IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 i ust. 5 w związku z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **nakłada na LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, kary pieniężne w wysokości:**
1. **145 893 zł** (słownie: sto czterdzieści pięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt trzy złote), z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. I sentencji decyzji płaconą na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej;
 2. **145 893 zł** (słownie: sto czterdzieści pięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt trzy złote), z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. II sentencji decyzji płaconą na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej;
 3. **265 261 zł** (słownie: dwieście sześćdziesiąt pięć tysięcy dwieście sześćdziesiąt jeden złotych), z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. III sentencji decyzji płaconą na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej.
- V. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594), w związku z art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego Dz.U. z 2024 r. poz. 572 ze zm.) oraz w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanawia obciążyć LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie kosztami postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie 62 zł (słownie: sześćdziesiąt dwa złote) oraz zobowiązuje LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

[1] W związku z otrzymanymi sygnałami konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: **Prezes Urzędu**, **Prezes UOKiK**) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn.RWR.405.1.2019.ARS/AK), mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z działalnością prowadzoną przez **LoanMe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie** (dalej: **LoanMe, Spółka**), mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 594, dalej: **uokik**). Przedmiotem ww. postępowania była m.in. kwestia przestrzegania przez Spółkę art. 49 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1028 ze zm., dalej: **ukk**). W toku postępowania wyjaśniającego, Prezes Urzędu stwierdził nieprawidłowości w zakresie rozliczania przez LoanMe kosztów pożyczki przy wcześniejszej jej spłacie. W wyniku wystąpień Prezesa UOKiK kierowanych do Spółki, LoanMe zadeklarowała dostosowanie swoich działań do wytycznych zawartych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 r., sygn. akt C-383/18 w sprawie Lexitor (dalej: **wyrok Lexitor**)¹ oraz stanowisku Prezesa UOKiK z dnia 2 marca 2020 r.² Zamykając postępowanie wyjaśniające Prezes UOKiK uznał za zasadne dalsze monitorowanie działalności Spółki - w szczególności weryfikację ewentualnych sygnałów konsumenckich w zakresie realizacji obowiązku wynikającego z art. 49 ukk.

Dowód: stanowisko Spółki przekazane w postępowaniu wyjaśniającym k. 18 - 198.

W dniu 24 grudnia 2021 r. Prezes UOKiK otrzymał sygnał, informujący o braku rozliczania przez LoanMe kosztów pożyczki w przypadku jej wcześniejszej spłaty. Oznaczało to, iż Spółka może nie realizować deklaracji, złożonej w postępowaniu wyjaśniającym. W związku z powyższym, pismem z dnia 28 stycznia 2022 r., na podstawie art. 49a uokik, Prezes Urzędu wystąpił do Spółki o przekazanie stanowiska w sprawie i odniesienie się do wskazanych zastrzeżeń.

Dowód: zawiadomienie z dnia 24 grudnia 2021 r., k. 210 - 213.

Następnie, postanowieniem nr RWR 1/2022 z dnia 24 stycznia 2022 r., Prezes Urzędu - na skutek zawiadomienia otrzymanego z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: **UKNF**), dotyczącego działalności LoanMe oraz New Call Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej: **New Call**) - wszczął postępowanie wyjaśniające (sygn.RWR.405.1.2022.AK), mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z działalnością ww. podmiotów mogło dojść do naruszenia przepisów uokik. Zakres tego postępowania obejmował badanie współpracy pomiędzy LoanMe oraz New Call w związku z naprzemiennym udzielaniem pożyczek gotówkowych i ich refinansowaniem (tzw. rolowanie pożyczek).

[2] Ustalenia dokonane w toku postępowań wyjaśniających oraz w efekcie skierowanych wystąpień, dały podstawę do sformułowania zarzutów naruszenia uokik w związku z podejmowanymi przez pożyczkodawcę działaniami.

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 21 lutego 2022 r., k. 200 - 209

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 25 kwietnia 2022 r., k. 214 - 289.

Postanowieniem Nr RWR 2/2023 z dnia 11 stycznia 2023 r. (dalej: **Postanowienie**) wobec Spółki wszczęte zostało postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy

¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 (Lexitor).

² Stanowisko Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim w kontekście wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 (Lexitor).

konsumentów w zakresie opisanym w sentencji decyzji. Postanowieniem Nr RWR 3/2023 z tej samej daty, Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany na etapie ww. postępowań wyjaśniających (sygn. RWR.405.1.2019/ARS.AK oraz RWR.405.1.2022.AK) oraz kierowanych do Spółki wystąpień (sygn. RWR.641.2.2022.AK).

[3] Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania, Spółka ustosunkowała się do postawionych zarzutów, uznając je za bezpodstawne. Wskazała ponadto, że na etapie prowadzonych postępowań wyjaśniających przedstawiła dokumenty oraz oświadczenia, jednoznacznie wskazujące, iż jej zamiarem nie było stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w tym przede wszystkim wprowadzanie konsumentów w błąd. W odniesieniu do poszczególnych zarzutów:

I. Spółka podała, że na etapie postępowania wyjaśniającego przedstawiła szereg dokumentów, które w sposób jednoznaczny wskazują, iż dąży do tego, aby wszystkim klientom zwracać koszty pozaodsetkowe kredytu według metody liniowej. W pełni podtrzymała oświadczenie złożone w postępowaniu o sygn. RWR.405.1.2019.ARS/AK w sprawie zwrotu kosztów w związku z wcześniejszą całkowitą spłatą kredytu - stosownie do orzeczenia TSUE. Wskazała ponadto, że na bieżąco starała się zwracać klientom koszty kredytów w związku z wcześniejszą spłatą. Ze względu jednak na coraz gorszą sytuację finansową, aby w przyszłości móc dalej regulować swoje zobowiązania wobec kontrahentów i klientów podjęła decyzję o przeprowadzeniu restrukturyzacji w postępowaniu o zatwierdzeniu układu. W propozycji układu Spółka uwzględniła wszystkich klientów, którym przysługuje zwrot kosztów - stosownie do art. 49 ukk.

II. Spółka oświadczyła, że nie kieruje do konsumentów informacji, o których mowa w pkt. II Postanowienia i definitywnie zaprzestała stosowania wskazanych zwrotów. Używanie argumentacji, o której mowa w pkt. II Postanowienia, wynikało jedynie z odmiennej interpretacji wyroku TSUE i nie miało na celu wprowadzanie konsumentów w błąd.

III. W ocenie Spółki zarzut dotyczący naruszenia przez Spółkę art. 36c ukk, poprzez naprzemienne udzielanie z New Call pożyczek, pozbawiony jest podstawy prawnej. Jak oświadczyła Spółka, LoanMe przekazywała informacje w zakresie danych klientów, jednak jedynie w zakresie niezbędnym do przedstawienia przez New Call oferty swoich usług i produktów. Nie przekazywała natomiast konsumentom informacji o możliwości spłaty zaciągniętych przez nich pożyczek za pośrednictwem New Call, ani żadnych innych podmiotów. Klienci LoanMe mogli spłacać swoje pożyczki, poprzez zaciągnięcie pożyczki w dowolnej innej firmie. Spółka dodała, że ostateczna decyzja konsumenta, czy skorzysta z oferty New Call i spłaty przez ten podmiot pożyczki, była całkowicie dobrowolna.

Niezależnie od powyższego, Spółka oświadczyła, że:

1. Nie prowadzi działalności pożyczkowej od końca 2020 r., kiedy to całkowicie zaprzestała oferowania oraz udzielania pożyczek. W tym czasie LoanMe rozpatrywała jednak wnioski i reklamacje konsumentów w pełnym wymiarze, w tym również w zakresie zwrotu kosztów w związku ze spłatą pożyczki przed terminem wskazanym w umowie;

2. Nie posiada spisanej procedury reklamacyjnej w zakresie zwrotu konsumentom kosztów z tytułu spłaty pożyczki przed terminem. Na dzień wszczęcia postępowania, w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki przez pożyczkobiorcę, Spółka przychyliła się do wniosków i reklamacji klientów, informując o uznaniu reklamacji.

podatkowej (NIP): 5272729611 i kapitale zakładowym 205 000,00 zł. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. udzielanie pożyczek, pośrednictwo pieniężne, leasing finansowy. Spółka świadczyła usługi od 2015 r. i była wpisana do Rejestru Instytucji Pożyczkowych, prowadzonego przez KNF pod numerem RIP000321.⁴ Działalność LoanMe obejmowała terytorium Polski. Spółka prowadziła stronę internetową pod adresem: <https://loanme.pl>.

LoanMe zawierала z konsumentami umowy o kredyt konsumencki poza lokalem przedsiębiorstwa (przez pośredników kredytowych), przy wykorzystywaniu środków porozumiewania się na odległość oraz przez kuriera. Spółka udzielała głównie pożyczek krótkoterminowych, splateanych w ratach (np. na okres 5 - 17 tygodni), w wysokości od 800 do 6000 zł. Z informacji zawartych na ww. stronie internetowej wynika, że LoanMe zaprzestala prowadzenia działalności pożyczkowej. Formularz aplikacyjny służący do składania wniosków pożyczkowych jest nieaktywny, a zamieszczony na stronie internetowej przykład reprezentatywny (Oferta dla Klienta Indywidualnego) został skalkulowany na 12 października 2021 r. Według danych przekazanych przez LoanMe w piśmie z 21 lutego 2022 r., Spółka od 1,5 roku nie prowadzi aktywnej działalności pożyczkowej.

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 21.02.2022 r. k. 200 - 202

LoanMe znajduje się na liście ostrzeżeń publicznych, prowadzonej przez KNF https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/ostrezenia_publiczne. Powodem wpisania Spółki na ww. listę jest podejrzenie naruszenia art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2023 r., poz. 2488).

W dniu 1 stycznia 2024 r. Komisja Nadzoru Finansowego - po dokonaniu oceny podmiotów wpisanych do Rejestru Instytucji Pożyczkowych (dalej: Rejestr) wykreśliła LoanMe z ww. Rejestru. Powodem wykreślenia Spółki było niespełnienie wymogów, o których mowa w art. 59a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2023 r. poz. 1028, dalej: ukk).

Dowód: wydruk z Listy ostrzeżeń publicznych, prowadzonej przez KNF, k. 922 - 923

Dowód: wydruk z Rejestru Instytucji Pożyczkowych, prowadzonego przez KNF, k. 907

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 19 lutego 2024 r., k. 929 - 937.

[5] Ustalenia w zakresie praktyki opisanej w pkt. I i II sentencji decyzji

W zakresie metody rozliczania kosztów kredytu, w przypadku spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie, w LoanMe nie funkcjonował ujednolicony sposób rozliczeń. Każdy przypadek wcześniejszej spłaty był przez Spółkę rozpatrywany indywidualnie - na etapie rozliczenia z konsumentem. Jednocześnie, w kwestii interpretacji art. 49 ukk (w świetle wyroku TSUE), Prezes Urzędu ustalił, że LoanMe nie uznawała stanowiska, wyrażonego w ww. rozstrzygnięciu. Zdaniem Spółki - zgodnie z prawem polskim, wyrok ten nie miał bezpośredniego przełożenia na inne sprawy dotyczące podobnych stanów faktycznych i prawnych.

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 3 listopada 2020 r., k. 18-22.

W dniu 26 stycznia 2021 r. Zarząd LoanMe podjął Uchwałę w zakresie dostosowania stosowanego sposobu rozliczeń do wyroku TSUE. Prezes Urzędu ustalił, że wraz z przyjęciem ww. Uchwały Spółka wprowadziła liniową metodę rozliczania. Metoda liniowa miała być stosowana do rozliczania kosztów kredytów w przypadku ich spłaty przed terminem

⁴ Na dzień wydania niniejszej decyzji - Spółka została wykreślona z Rejestru Instytucji Pożyczkowych.

wskazanym w umowie - także do umów o kredyt zawartych przed datą przyjęcia ww. Uchwały, tj. przed 26 stycznia 2021 r. Metoda liniowa miała być stosowana bez względu na datę zawarcia umowy.

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 27 stycznia 2021 r. (wraz z Uchwałą), k. 164-169.

W dniu 14 stycznia 2022 r. do UOKiK wpłynęło zawiadomienie wskazujące na nieprawidłowości w działalności LoanMe w zakresie rozpatrywania wniosków konsumentów o zwrot kosztów w przypadku spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie. Ww. zawiadomienie wpłynęło od pełnomocnika - reprezentującego konsumentów w sprawach dotyczących zwrotu nienależnie pobranych prowizji, w sytuacji przedterminowej spłaty pożyczki. Z przekazanego pisma wynika, że pełnomocnik (w imieniu konsumentów) występował do LoanMe z wnioskiem o wypłatę środków z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki. Spółka nie uznawała jednak przedmiotowych roszczeń wskazując w odpowiedzi, że jeżeli przedterminowa spłata pożyczki nastąpiła przed wrześniem 2019 r. - to art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim nie ma zastosowania. Jak podkreślił pełnomocnik - powyższa argumentacja pojawiała się w wielu tożsamych sprawach konsumentów. Do przekazanego zawiadomienia dołączona została odpowiedź LoanMe na zgłoszenie konsumenta o następującej treści:

„Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na zgłoszenie z 18.10.2021 r., uprzejmie informujemy, że spółka LoanMe (...) odrzuca wniosek o rozliczenie pożyczek o numerach [xx] w wyniku ich wcześniejszej spłaty, stosownie do art. 49 Ustawy o kredycie konsumenckim.

Kontynuując wyjaśniam, że przepisy prawa obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładają na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń.

Mając na uwadze fakt, iż Spółka w znacznej mierze ponosi bezzwrotne dla siebie koszty w momencie udzielenia pożyczki (m.in. ocena zdolności kredytowej, koszty zabezpieczenia kredytu, koszty administracyjne związane z udzielaniem pożyczki i wiele innych udokumentowanych kosztów), brak jest podstawy faktycznej oraz ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r. (...).”

Dowód: pismo pełnomocnika z dnia 14 stycznia 2022 r. wraz z załącznikiem w postaci odpowiedzi LoanMe skierowanej do konsumenta, k. 200 - 203.

Celem zweryfikowania informacji otrzymanych w ww. zawiadomieniu - Prezes UOKiK wystąpił do LoanMe w zakresie art. 49 ukk (wystąpienie z dnia 28 stycznia 2022 r. i następane)⁵. Na etapie działań podjętych wobec LoanMe, Prezes Urzędu ustalił, że wbrew złożonym wcześniej (tj. w dniu 26 stycznia 2021 r.) deklaracjom w zakresie metodyki rozliczania kosztów w przypadku spłaty pożyczki przed terminem wskazanym w umowie - LoanMe nie wykonała tych zobowiązań. Świadczą o tym przykładowe odpowiedzi, które skierowała do konsumentów, występujących z wnioskiem o rozliczenie kosztów pożyczki:

Dot. umowy pożyczki numer [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx]

Umowy pożyczek (w kolejności) zawarte w dniach: 05.08.2019 r., 05.06.2019r.

„Szanowni Państwo,

⁵ Wystąpienia były kierowane do Spółki w sprawie o sygn. RWR. 641.2.2022.AK

w odpowiedzi na zgłoszenie z 14.10.2021 r., uprzejmie informujemy, że Spółka LoanMe (...) odrzuca wniosek o rozliczenie pożyczek o numerach [xxxxxxxxxxxx], w wyniku jej wcześniejszej spłaty,

stosownie do art. 49 Ustawy o kredycie konsumenckim.

Kontynuując wyjaśniam, że przepisy prawa obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczki i jej spłaty, nie nakładały na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń.

Mając na uwadze fakt, iż Spółka w znacznej mierze ponosi bezzwrotne dla siebie koszty w momencie udzielenia pożyczki (m.in. ocena zdolności kredytowej, koszty zabezpieczenia kredytu, koszty administracyjne związane z udzielaniem pożyczki i wiele innych udokumentowanych kosztów), brak jest podstawy faktycznej oraz ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r. (...).

dowód: odpowiedź LoanMe skierowana do pożyczkobiorcy z dnia 17.11.2021 r., k. 206.

Dot. umowy pożyczki numer [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx]

Umowy pożyczek (w kolejności) zawarte w dniach: 10.10.2017 r., 07.12.2017 r., 04.08.2017 r., 18.05.2017 r.

„Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na zgłoszenie z 08.10.2021 r., uprzejmie informujemy, że spółka LoanMe (...) odrzuca wniosek o rozliczenie pożyczek o numerach [xx] w wyniku ich wcześniejszej spłaty, stosownie do art. 49 Ustawy o kredycie konsumenckim.

Kontynuując wyjaśniam, że przepisy prawa obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładały na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń.

Mając na uwadze fakt, iż Spółka w znacznej mierze ponosi bezzwrotne dla siebie koszty w momencie udzielenia pożyczki (m.in. ocena zdolności kredytowej, koszty zabezpieczenia kredytu, koszty administracyjne związane z udzielaniem pożyczki i wiele innych udokumentowanych kosztów), brak jest podstawy faktycznej oraz ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r. (...).

dowód: odpowiedź LoanMe skierowana do pożyczkobiorcy z dnia 10.11.2021 r., k. 208-209.

Ze statystyk dotyczących liczby odmów w zakresie rozliczenia kosztów w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki wynika, że w latach 2020-2022 doszło do odmowy zwrotu środków w następującej skali (stan na 19 lutego 2024 r.):

- 2022 r. odmowa rozliczenia i zwrotu środków w [xx];
- 2021 r. odmowa rozliczenia i zwrotu środków w [xx];
- 2020 r. odmowa rozliczenia i zwrotu środków w [xx].

* LoanMe nie dysponuje statystykami w zakresie odmów rozliczeń za 2019 rok.

W kontekście powyższego wskazać należy, że w odpowiedziach przekazanych Prezesowi Urzędu, Spółka podała niejednoznaczne informacje odnośnie do zasad rozliczania ww. kosztów. W stanowisku z dnia 21 lutego 2022 r., Spółka wskazała, że w taki sam sposób rozlicza pożyczki zaciągnięte przed 11 września 2019 r. (wyrok Lexitor), jak zaciągnięte po tej dacie - podkreślając, że na sposób rozliczeń nie ma wpływu to, kiedy doszło do przedterminowej spłaty.

W kolejnym stanowisku, z dnia 25 kwietnia 2022 r., Spółka wskazała natomiast, że odrzuca wnioski konsumentów o rozliczenie kosztów pożyczki, argumentując to brakiem stosownych regulacji ustawowych, które nakładałyby na pożyczkodawcę obowiązki w zakresie rozliczenia kosztów, związanych ze spłatą przez konsumentów pożyczek przed terminem wskazanym w umowie. Spółka - pomimo wezwania Prezesa UOKiK - nie sprecyzowała konkretnej grupy konsumentów, do jakich kieruje ww. komunikaty.

Z udzielonych informacji oraz przekazanej dokumentacji wynika, że Spółka nie uwzględniała wniosków o dokonanie zwrotu kosztów przy wcześniejszej spłacie pożyczki - w przypadku pożyczek udzielonych na podstawie ustawy o kredycie konsumenckim i spłaconych przed wrześniem 2019 r. LoanMe odrzucała wnioski o zwrot ww. kosztów, jeżeli zaciągnięcie pożyczki nastąpiło w okresie obowiązywania ukk, a spłata nastąpiła przed 11 września 2019 r., tj. przed datą publikacji wyroku TSUE. Spółka wskazała, że nie prowadzi aktualnie działalności pożyczkowej, tj. nie oferuje i nie udziela pożyczek. Ostatnia pożyczka została udzielona przez LoanMe w dniu 16 kwietnia 2021 r. Jak wskazała Spółka był to wyjątek od przyjętej zasady nieudzielania pożyczek, gdyż Spółka faktycznie nie udzielała pożyczek dla nowych klientów - nie znajdujących się w jej bazie - już od końca 2020 r.

W piśmie z dnia 19 lutego 2024 r. Spółka doprecyzowała podane wcześniej informacje w zakresie statystyk odnoszących się do liczby odmów w związku z rozliczeniem kosztów przy wcześniejszej spłacie pożyczki. Wskazała, że dane dotyczące odmów dotyczą roszczeń z tytułu pożyczek, których spłata nastąpiła przed wrześniem 2019 r. Informacje odnoszące się do zwrotu środków w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki - dotyczą sytuacji, w których Spółka nie uwzględniła roszczeń konsumentów, powołując się na argumentację, o której mowa w pkt. II decyzji. Spółka nie dysponuje statystykami w zakresie wartości niedokonanych zwrotów. Posiada całościowe zestawienie wszystkich osób, które ujęła w postępowaniu restrukturyzacyjnym - bez rozróżnienia na argumenty oraz przyczyny braku zwrotu - oraz całościową kwotę przysługującą do zwrotu.

Jednocześnie, w piśmie z dnia 19 lutego 2024 r. Spółka podała, że posiada statystyki dotyczące umów pożyczek jedynie do dnia 14 kwietnia 2022 r. i nie dysponuje innymi, bardziej precyzyjnymi danymi, które określałyby faktyczny okres zaprzestania kierowania do konsumentów argumentacji zakwestionowanej w pkt. II decyzji.

Dowód: stanowisko Spółki z dnia 21 lutego i 25 kwietnia 2022 r., k. 200-209 oraz 214 - 289.

Dowód: pismo Spółki z dnia 19 lutego 2024 r., k. 929-937.

[6] Ustalenia w zakresie praktyki opisanej w pkt. III sentencji decyzji

I. Współpraca LoanMe z New Call - procedura udzielania i refinansowania pożyczek

W latach 2018 - 2020 LoanMe współpracowała z New Call Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000194312 (dalej: New Call) w zakresie świadczenia na rzecz konsumentów usług pożyczkowych. New Call była wpisana do Rejestru Instytucji Pożyczkowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego pod numerem RIP000422. Z dniem 1 stycznia 2024 r. New Call - na skutek weryfikacji podmiotów pożyczkowych przez UKNF utraciła legitymację do dalszego prowadzenia działalności w charakterze instytucji pożyczkowej, jednak w dalszym ciągu figuruje jako aktywny pośrednik kredytowy pod numerem wpisu RPK031939 (data wpisu 16 września 2019 r.) New Call funkcjonuje od 2004 r. i występowała pod następującymi nazwami: 3Q Brokers (od 2004 r. do 2018 r.), Refinansowo.pl (od 2018 r. do 2019 r.), New Call (od 2019 r. - obecnie).

[Wyjaśnienie UOKiK: Spółka zmieniła nazwę z Refinansowo na New Call. W decyzji używana jest nazwa aktualna - zgodna z KRS. W umowach o współpracę lub skargach zgłaszanych przez konsumentów - z okresu przed zmianą nazwy - stosowana jest poprzednia nazwa tj. Refinansowo].

Dane zawarte w Krajowym Rejestrze Sądowym wskazują, że New Call prowadzi aktywną działalność gospodarczą (brak wpisów dotyczących wykreślenia z KRS, zawieszenia działalności, czy też likwidacji) pod adresem Al. Jerozolimskie 133/161, 02-304 Warszawa.

Dowód: wydruk z Rejestru Instytucji Pożyczkowych KNF (stan na 18.01.2024 r.), k. 908.

Dowód: wydruk z Rejestru Pośredników Kredytowych KNF (stan na 18.01.2024 r.), k.909.

Dowód: wypis z KRS (stan na 18.01.2024 r.) k. 916 - 921.

Pomiędzy LoanMe a New Call zawarte zostały następujące umowy regulujące ich współpracę:

A. Umowa Współpracy z dnia 10 lipca 2018 r. pomiędzy LoanMe a New Call (wówczas: Refinansowo):

Zgodnie z pkt (1) Umowy:

„ReFin⁶ jest podmiotem świadczącym usługi finansowe na rynku konsumenckim, oferującym kredyt pomostowy do spłaty zobowiązań od innych pożyczkodawców („Pożyczka”).”

Jako Przedmiot Umowy - w pkt 1.1. wskazane zostało: „Strony będą współpracować, oferując swoim klientom kompatybilne usługi finansowe”;

W pkt. 2.1. i 2.2. [Wykonanie Umowy] wskazano:

„2.1. W ramach współpracy LoanMe zobowiązuje się:

- (i) dostarczać potencjalnym klientom informacji o usługach ReFin;
- (ii) wyznaczyć przedstawicieli handlowych do współpracy z produktami finansowymi ReFin;
- (iii) uzyskać zgody od klientów dotyczące przepływu danych do ReFin i dostarczyć informacje o zdolności kredytowej klientów.

(...)

2.2. Refinansowo zobowiązuje się:

- (i) udzielać pożyczek Potencjalnym Klientom w celu spłaty zadłużenia w LoanMe, po sprawdzeniu ich zdolności kredytowej;
- (ii) kierować dostępne środki z pożyczek udzielonych bezpośrednio na rachunek LoanMe w celu zamknięcia pożyczek od klientów LoanMe;

(...).”

Zgodnie z pkt 2.3. Umowy „Strony postanawiają, że spłatę całkowitej kwoty kredytu należy spłacić poprzez przeniesienie części nowej pożyczki klienta w LoanMe w celu pokrycia jego/jej zobowiązań w ReFin.”

W pkt 4.1. Umowy w zakresie dotyczącym wynagrodzenia wskazane zostało, że:

„W celu świadczenia Usług określonych w Umowie, LoanMe otrzyma od ReFin wynagrodzenie w wysokości ██████⁷ za każdego Potencjalnego Klienta, który zawarł Pożyczkę w ReFin w wyniku działań LoanMe.”

⁶ Skrót wprowadzony we wzorcu Umowy.

⁷ W przekazanym przez LoanMe wzorcu umowy kwota wynagrodzenia została zanonimizowana.

Na podstawie ww. zapisów Umowy - LoanMe miała zatem dostarczać swoim klientom informacji o usługach Refinansowo. Refinansowo miała natomiast udzielać klientom LoanMe pożyczek w celu spłaty zadłużenia istniejącego w LoanMe. Kwoty pożyczki w wartości odpowiadającej zadłużeniu wynikającemu z umowy o pożyczkę zawartą z LoanMe były kierowane przez Refinansowo bezpośrednio na rachunek LoanMe. W taki sposób dochodziło do zamknięcia pożyczki w LoanMe. Umowa ta zakładała jednocześnie zawieranie kolejnych umów o pożyczkę przez konsumenta przy odwrotnym sposobie jej wypłaty. Jak wynika z pkt. 2.3. omawianej Umowy - spłata całkowitej kwoty kredytu, udzielonego przez Refinansowo, następowała poprzez przeniesienie części kapitału nowej (tj. kolejnej) pożyczki, zaciągniętej przez konsumenta od LoanMe, na rachunek Refinansowo - w celu pokrycia zobowiązań konsumenta u tego pożyczkodawcy. Za działania polegające na przekazaniu klienta przez LoanMe do Refinansowo tj. za skierowanie konsumenta do Refinansowo - w celu otrzymania pożyczki na spłatę zobowiązania w LoanMe - LoanMe miała otrzymywać wynagrodzenie (za każdego potencjalnego klienta, który zawarł umowę z Refinansowo w wyniku działań LoanMe).

B. Umowa Współpracy z dnia 27 listopada 2019 r. pomiędzy LoanMe a New Call

Zgodnie z § 1. Umowy:

„1. Umowa określa zasady współpracy Stron przy wykonywaniu przez NEWCALL usług wobec klientów LOANME, których dane będą przekazywane za pomocą systemu teleinformatycznego (LMS), polegających na oferowaniu produktów pożyczkowych.

2. LoanMe będzie przekazywała dane jedynie takich klientów, którzy wyrazili i nie odwołali zgody na osobowych w zakresie niezbędnym do przedstawienia przez NEWCALL oferty swoich usług i przetwarzanie ich danych produktów (marketing).

(...).

6. Oferowanie produktów pożyczkowych, o których mowa w ust. 1 polegać będzie na:

- a) prowadzeniu kampanii reklamowej produktów pożyczkowych NEWCALL;
- b) skierowaniu oferty na produkt pożyczkowy do konkretnego klienta LOANME, z uwzględnieniem jego zdolności kredytowej, a także salda zadłużenia w LOANME;
- c) kontakcie z klientami, o których mowa w ust. 1 za pośrednictwem: telefonicznie i SMS;
- d) oferowaniu możliwości zamknięcia pożyczki LOANME poprzez spłatę zobowiązań na rzecz LOANME.

7. Wypłata przez NEWCALL przyznanej kwoty pożyczki dla danego pożyczkobiorcy LOANME, zostanie zarachowana na poczet spłaty zobowiązań na rzecz LOANME i przelana na wskazany przez pożyczkobiorcę, indywidualny rachunek bankowy do spłaty w LOANME.

8. W stosunku do klientów LOANME, których dane zostały przekazane NEWCALL, NEWCALL nie będzie oferował możliwości oferowania produktów pożyczkowych, w tym spłaty pożyczki NEWCALL, podmiotom innym niż LOANME.”.

W § 2 pkt 1 Umowy w zakresie dotyczącym wynagrodzenia wskazane zostało, że:

„Za przekazanie przez NEWCALL klienta do dalszej obsługi przez LOANME, NEWCALL będzie otrzymywał od LOANME wynagrodzenie w wysokości ██████████⁸ od kwoty różnicy pomiędzy

⁸ Kwota wynagrodzenia została zanonimizowana w przekazanym przez LoanMe wzorcu umowy.

kwotą pożyczki udzieloną przez NEWCALL klientowi LOANME, a kwotą nowej pożyczki uruchomionej przez LOANME temu klientowi, o ile skorzystał on z takiej opcji.”.

Do ww. Umowy, w dniu 20 grudnia 2019 r. zawarty został Aneks nr 1, na podstawie którego zmianie uległ § 1 Umowy, otrzymując następujące brzmienie:

„1. Przedmiot umowy stanowi usługę pośrednictwa finansowego w oferowaniu przez NEWCALL produktów LOANME. Tym samym NEWCALL oświadcza, iż jest profesjonalnym, zarejestrowanym podmiotem świadczącym usługi pośrednictwa finansowego.”.

Jak wynika z Aneksu nr 1 - przedmiot umowy stanowił usługę pośrednictwa w oferowaniu przez New Call produktów LoanMe. Na jej podstawie New Call świadczyła usługi wobec klientów LoanMe, które polegały na przekazaniu przez New Call klienta do dalszej obsługi przez LoanMe. New Call miała otrzymywać od LoanMe wynagrodzenie w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą pożyczki udzieloną przez New Call klientowi LoanMe a kwotą nowej pożyczki, uruchomionej przez LoanMe temu klientowi, o ile skorzystał on z takiej opcji.

Dokonując zestawienia obydwu umów, regulujących zasady współpracy pomiędzy LoanMe a New Call - należy wskazać, że każda z ww. umów reguluje zasady refinansowania tj. udzielania pożyczek na spłatę pożyczki w następującym modelu:

1. New Call (Refinansowo) - na podstawie Umowy o współpracy z dnia 10 lipca 2018 r., deklarowała udzielenie pożyczki na spłatę zobowiązania, które konsument zaciągnął w LoanMe. Konsument był kierowany do „dalszej obsługi przez New Call” za pośrednictwem LoanMe, która otrzymywała od New Call wynagrodzenie za każdego potencjalnego klienta, który zawarł pożyczkę z New Call w wyniku działań LoanMe. W tym modelu to New Call udzielała pożyczki refinansującej⁹ (tj. przejmowała do obsługi klienta LoanMe) na spłatę pożyczki zaciągniętej w LoanMe, za co LoanMe otrzymywała wynagrodzenie.

2. New Call - na podstawie Umowy z dnia 27 listopada 2019 r. oraz Aneksu nr 1 do Umowy deklarowała udzielenie pożyczki na spłatę zobowiązania, które konsument zaciągnął w LoanMe. Jednocześnie jak wynika z § 2 pkt 1 ww. Umowy - w dalszej kolejności New Call przekazywała klienta do dalszej obsługi przez LoanMe - za co New Call miała otrzymywać wynagrodzenie od LoanMe, stanowiące „różnicę pomiędzy kwotą pożyczki udzieloną przez New Call klientowi LoanMe, a kwotą nowej pożyczki uruchomionej przez LoanMe temu klientowi.” Na podstawie ww. Umowy - New Call była pośrednikiem usług LoanMe tj. przekazywała klientów, którzy posiadają zadłużenie w New Call (zadłużenie wynikające z pożyczki refinansującej, udzielonej na spłatę pożyczki, udzielonej przez LoanMe), co zostało skonkretyzowane w Aneksie do tej Umowy). W tym modelu to LoanMe udzielała pożyczki refinansującej (tj. przejmowała do obsługi klienta New Call), na spłatę pożyczki zaciągniętej w New Call, za co New Call otrzymywała wynagrodzenie.

II. Sygnały konsumentów oraz zawiadomienia przekazane do UOKiK od instytucji publicznych w zakresie działalności LoanMe i New Call

⁹ Poprzez termin „refinansowanie” należy rozumieć sposób finansowania, który został określony w postanowieniu zawartym w Rozdziale 2 ust. 2.2. Umowy o współpracę z dnia 10 lipca 2018 r. o treści „Refinansowo zobowiązuje się: udzielać pożyczek Potencjalnym Klientom w celu spłaty zadłużenia w LoanMe, po sprawdzeniu ich zdolności kredytowej”. W realiach niniejszej sprawy - na podstawie zacytowanych postanowień umownych i zasad współpracy pomiędzy Spółkami poprzez refinansowanie należy rozumieć: udzielenie kolejnej pożyczki przez New Call na spłatę pożyczki zaciągniętej w LoanMe, a także udzielenie pożyczki przez LoanMe na spłatę zobowiązania zaciągniętego w New Call (naprzemienne udzielanie pożyczek na spłatę).

Sygnaty przekazane z UKNF:

„Chciałbym złożyć skargę na firmę pożyczkową LOANME Sp. z o.o. Refinansowo.pl oraz NEW CALL Sp. z o.o. - spółki powiązane osobowo, które udzielają pożyczek

W dniu 29.10.2019 r zaciągnąłem pożyczkę od firmy LOANME na kwotę 1500 zł - taką kwotę otrzymałem przelewem na konto, nigdy nie otrzymałem umowy tej pożyczki, a tym bardziej nie wiedziałem, że były bardzo duże koszty dodatkowe (550 zł opłata przygotowawcza, 12 889,23 zł prowizja, które zostały przelane na konto NEW CALL sp. z o.o. tj. spółki powiązanej z LOANME Sp. z o.o. W momencie otrzymania nakazu zapłaty z Sądu Rejonowego otrzymałem całość dokumentacji, do której został dołączona druga umowa pożyczki z Refinansowo.pl na kwotę 13 151,99 zł. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że obie kwoty 13 151,99 zł oraz 13 401,99 zł zostały przelane na konto New Call spółka z o.o. Mogę jednoznacznie stwierdzić, iż jestem zobowiązany do spłaty pożyczek, o które nie wnioskowałem, a co najważniejsze nie otrzymałem tych środków. (...)

Bardzo proszę o pomoc, gdyż firma ta również złamała zasadę art. 36a Ustawy o Kredycie Konsumenckim w kwestii wysokości kosztów pozaodsetkowych

1500 zł kwota kredytu dla mnie

13 401,99 zł kwota na konto NEW CALL sp. z o.o. - spółka „córka”

Cały mechanizm refinansowania został pomyślany tak, żeby pod przykrywką działalności trzech odrębnych podmiotów, móc maksymalizować zyski z działalności pożyczkowej.

dowód: zgłoszenie konsumenta przesłane przez UKNF z dnia 1 listopada 2021 r., k. 290 - 320.

„Sytuacja życiowa zmusiła mnie do zaciągnięcia pożyczki w LoanMe Sp. z o.o. Pożyczka w kwocie 7485,19 z kosztami miała wynosić 15948,77 zł umowa i wniosek w załączeniu. Spłata miała następować w co tygodniowych ratach po 130 zł rata w 130 ratach. Po spłaceniu 26 rat czyli kwoty 3380,00 zł 24.08.2020 zaproponowano mi abym spłaciła pożyczkę poprzez udzielenie nowej i otrzymam 1000,00 zł gotówki/umowa również w załączeniu.// tu się okazało jak jest naprawdę z firmą LoanMe Sp. z o.o.

Otrzymałam harmonogram spłaty gdzie pierwsza rata do spłaty była na 11.09.2020. jednak już 4.09.2020 r. Zaczęto do mnie dzwonić że nie wpłaciłam co tygodniowej raty. Zapytałam o co chodzi powiedziano mi że u nich tak jest.

W umowie pożyczki była moja kwota zadłużenia 12.570,79 zł plus koszty pożyczki razem 17.508,68 zł gdy weszłam na moje konto LoanMe widniało, że moja pożyczka to kwota 7485,19 plus koszty razem 17 508,68 zł. Wydruk z 07.09.2020 w załączeniu. Spłaciłam kwotę 7485,19 zł na konto na które była spłacona moja poprzednia pożyczka bo w umowie nie było podane konto do spłaty pożyczki miałam je otrzymać sms-em ale nie otrzymałam i chciałam odstąpić od umowy.

I dostałam meila że to konto ich firmy zewnętrznej Newcall.pl i powinnam się do nich zwrócić o przekazanie pożyczki na ich konto. (...) Przez tydzień nie miałam żadnej reakcji, próbowałam się dodzwonić, nie mogłam dostałam list. A Pan z LoanMe jeszcze mi tłumaczył jaka ja naiwna że przelałam pieniądze na jakieś konto. 14 lub 15 września w końcu się dodzwoniłam do tego New Call a tam zgłaszają mi się ludzie z LoanMe. Niby firma zewnętrzna a agenci LoanMe (...)”

dowód: zgłoszenie konsumenta przesłane przez UKNF z dnia 17.02.2021 r., k.289.

Do UOKiK wpłynęło zawiadomienie Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Częstochowie (dalej: MRK), który podjął w imieniu konsumenta interwencje w LoanMe - m.in. w zakresie refinansowania pożyczek przez Spółkę we współpracy z New Call. W uzupełnieniu informacji przekazanych w ww. zawiadomieniu, MRK wskazał na następujące ustalenia:

„(...)

2. Kolejne umowy pożyczek również zawierane były tylko na odległość (telefonicznie). Jak utrzymuje konsument nic nie wiedział o refinansowaniu pożyczki i sądził, że nowe pożyczki zwiększają jedynie jego dotychczasowe zadłużenie o wartość tej nowej pożyczki.

3. Konsument nigdy nie był informowany o refinansowaniu pożyczek, a tym bardziej, że miałby dokonać tego podmiot trzeci tj. New Call Sp. z o.o. O istnieniu takiego podmiotu konsument dowiedział się dopiero z korespondencji od Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Częstochowie.

4. Konsument utrzymuje, że nigdy nie zawierał z New Call Sp. z o.o. umów o refinansowanie i nikt nigdy w sprawie takich umów się nie kontaktował. (...)

dowód: zawiadomienie MRK z dnia 20.10.2022 r., k. 776 - 786.

dowód: pismo MRK z dnia 05.04.2023 r., k. 887.

III. Schemat refinansowania na przykładach pożyczkobiorców

Analiza dokumentacji przekazanej przez LoanMe, a także ww. zawiadomień od UKNF oraz MRK wskazuje na następujący schemat działalności LoanMe oraz New Call w zakresie naprzemiennego świadczenia usług pożyczkowych.

Konsument zawierał umowę pożyczki z LoanMe na określoną kwotę (Ramowa Pożyczka). Na etapie spłaty rat pożyczki - pozostała część zadłużenia była spłacana poprzez udzielenie kolejnej pożyczki przez nowego pożyczkodawcę tj. New Call (pożyczka refinansująca). Nowy Pożyczkodawca przekazywał udostępnione konsumentowi na spłatę środki bezpośrednio na konto dotychczasowego pożyczkodawcy.

Powyższa procedura mogła powtórzyć się wielokrotnie w następującym modelu:

1. udzielenie pożyczki przez LoanMe;
2. refinansowanie pożyczki przez New Call tj. udzielenie pożyczki przez New Call na spłatę zobowiązania zaciągniętego w LoanMe;
3. ponowne refinansowanie pożyczki przez LoanMe tj. udzielenie pożyczki przez LoanMe na spłatę zobowiązania zaciągniętego w New Call.

Dla szczegółowego zobrazowania praktyki pożyczkodawców należy przedstawić przypadki pożyczkobiorców - którzy naprzemiennie zawierali umowy pożyczki z LoanMe i New Call (Refinansowo), tj. 1) Pożyczkobiorcy K.H. oraz 2) Pożyczkobiorcy A.Ż.

Ad 1. Pożyczkobiorca K.H.

Pożyczkobiorca - K. H. łącznie zawarł z LoanMe i New Call 5 pożyczek (3 pożyczki z LoanMe, 2 pożyczki z New Call):

1. Umowa pożyczki nr 10008638-1001 z dnia 23 maja 2019 r.

Pożyczkodawca: LoanMe

2. Umowa pożyczki z dnia 4 września 2019 r.¹⁰

Pożyczkodawca: New Call

3. Umowa pożyczki nr 10008638-1002 z dnia 4 września 2019 r.

Pożyczkodawca: LoanMe

4. Umowa pożyczki nr 10008638BR1003 z dnia 29 października 2019 r.

Pożyczkodawca: New Call

5. Umowa pożyczki nr 10008638-1003 z dnia 29 października 2019 r.

¹⁰ Brak umowy pożyczki, zawartej pomiędzy konsumentem a New Call. Dane wynikają z potwierdzenia przelewów przekazanych w dokumentacji LoanMe. Luki w tabeli oznaczono znakiem -.

Tabela nr 1. Dane dotyczące umów pożyczek zawieranych przez konsumenta K.H.

I cykl pożyczkowy - Umowy pożyczek (l.p.) 1 - 3

l.p.	Data umowy pożyczki	Pożyczkodawca	Numer umowy pożyczki	Całkowita kwota kredytu [zł]	Poza odsetkowe koszty pożyczki [zł]	Nazwa podmiotu na rachunek dokonywano wypłaty pożyczki
1.	23.05.2019	LoanMe	10008638-1001	1500,00	1496,92	Konto klienta
2.	04.09.2019	New Call	-	2.349,44	250,00	LoanMe
3.	04.09.2019	LoanMe	10008638-1002	7.599,44	6.880,44	Konto klienta: 5000,00 New Call: 2599,44 RAZEM: 7.599,44
Razem:					8.627,36	Suma wypłat na rzecz konsumenta: 6.500, 00 zł.
MPKK: (maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu)					1496,92 zł	

II cykl pożyczkowy - Umowy pożyczek (l.p.) 3 - 5

l.p.	Data umowy pożyczki	Pożyczkodawca	Numer umowy pożyczki	Całkowita kwota kredytu [zł]	Poza odsetkowe koszty pożyczki [zł]	Nazwa podmiotu na rachunek dokonywano wypłaty pożyczki
3.	04.09.2019	LoanMe	10008638-1002	7.599,44	6.880,44	Konto klienta: 5000,00 New Call: 2599,44 RAZEM: 7.599,44
4.	29.10.2019	New Call	10008638BR1003	13.151,99	250,00	LoanMe
5.	29.10.2019	LoanMe	10008638-1003	14.901, 99	13.439,23	Konto klienta: 1500,00 New Call: 13.401,99
Razem:					l.p. 4 -5 13. 689,23	Suma wypłat na rzecz konsumenta: 1.500, 00 zł.
MPKK: (maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu)					6.880,44 zł	

Suma jaka faktycznie została wypłacona konsumentowi w ramach wszystkich pożyczek wynosi 8.000,00 zł. Kwota ta wynika z pożyczek udzielonych przez LoanMe tj. pożyczki nr 1 - 1.500,00 zł, pożyczki nr 3 - 5.000,00 zł - w części przypadającej konsumentowi oraz pożyczki nr 5 - 1.500,00 zł - w części przypadającej konsumentowi. W związku z tym, że spłata pożyczki następowała poprzez udzielanie konsumentowi kolejnej pożyczki przez New Call - termin spłaty pożyczki w LoanMe odpowiada terminowi udzielenia pożyczki refinansującej w New Call.

Dowód: dokumentacja pożyczkowa pożyczkobiorcy K.H., k. 742 - 775.

Ad 2. Pożyczkobiorca A.Ż.

Pożyczkobiorca A.Ż łącznie zawarł z LoanMe i New Call 3pożyczki (2 pożyczki z LoanMe oraz 1 pożyczkę z New Call):

1. Umowa pożyczki nr 10555487-1002 z dnia 15.10.2019 r.
Pożyczkodawca: LoanMe
2. Umowa pożyczki z dnia 3 grudnia 2019 r.¹¹
Pożyczkodawca: New Call
3. Umowa pożyczki nr 10555487-1003 z dnia 3 grudnia 2019 r.
Pożyczkodawca: LoanMe

Tabela nr 2. Dane dotyczące umów pożyczek zawieranych przez konsumenta A.Ż.

I.p.	Data umowy pożyczki	Pożyczkodawca	Numer umowy pożyczki	Całkowita kwota kredytu [zł]	Pozadodatkowe koszty pożyczki [zł]	Nazwa podmiotu na rachunek którego dokonywano wypłaty pożyczki
1.	15.10.2019	LoanMe	10555487-1002	5000,00	4989,73	Konto klienta
2.	03.12.2019	New Call	-	8.293,56	250,00	LoanMe
3.	03.12.2019	LoanMe	10555487-1003	10.543,56	10.521,89	Konto klienta: 2000,00 New Call: 8.543,56 RAZEM: 10.543,56
Razem:					15.761,62	Suma wypłat na rzecz konsumenta: 7.000,00
MPKK: (maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu)					4989,73	

Suma jaka faktycznie została wypłacona konsumentowi w ramach wszystkich pożyczek wynosi 7.000,00 zł. Kwota ta wynika z pożyczek udzielonych przez LoanMe tj. pożyczki nr 1 - 5.000,00 zł oraz pożyczki nr 3, - 2.000,00 zł - w części przypadającej konsumentowi. W związku z tym, że spłata pożyczki następowała poprzez udzielanie konsumentowi kolejnej pożyczki przez New Call - termin spłaty pożyczki w LoanMe odpowiada terminowi udzielenia pożyczki refinansującej w New Call.

Dowód: dokumentacja pożyczkowa konsumenta A.Ż., k. 742-775., T. III.

Z danych zamieszczonych w Tabeli nr 1 i 2 wynika, że dla każdej ze wskazanych umów pożyczki, czy też umów refinansujących - ustalane były osobno koszty pozaodsetkowe. Udzielając umowy pożyczki LoanMe ustalała koszty pozaodsetkowe w przewidzianym limicie ustawowym. Za refinansowanie tej pożyczki New Call pobierała prowizję. Następnie przy udzieleniu kolejnej pożyczki LoanMe ustalała nowe koszty pozaodsetkowe, a w wyniku refinansowania przez New Call dochodziło do naliczania prowizji. Pożyczki te udzielane były w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek.

W związku z udzieleniem pożyczek, a następnie ich naprzemiennym refinansowaniem - pozaodsetkowe koszty wynikające z pożyczek udzielonych konsumentom ustalone zostały w następujący sposób:

- w przypadku konsumenta K.H. w zakresie pożyczek 1 - 3 pobrano kwotę 8.627,36 zł, natomiast w związku z pożyczkami nr 4 - 5 kwotę 13. 689,23 zł;
- w przypadku konsumenta A.Ż - w zakresie pożyczek 1 - 3 pobrano kwotę 15.761,62 zł.

Zatem konsument K.H. przy łącznej kwocie wypłaconych pożyczek tj. 8.000 zł, był zobowiązany do zapłaty kosztów w wysokości 22 316,59 zł. Natomiast w przypadku

¹¹ Brak umowy pożyczki, zawartej pomiędzy konsumentem a New Call. Dane wynikają z potwierdzenia przelewów przekazanych w dokumentacji LoanMe.

3. zachowanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

[10] Status przedsiębiorcy

Zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów adresowany jest wyłącznie do przedsiębiorców. Bezsporne jest, że LoanMe, będąc osobą prawną wykonującą działalność gospodarczą i wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 1 uokik oraz odpowiednio art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221). Tym samym LoanMe przy wykonywaniu działalności gospodarczej, podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania mogą być oceniane w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

[11] Bezprawność

Na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów sankcjonowane jest zachowanie przedsiębiorcy sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami. Sprzeczność z prawem działania lub zaniechania przedsiębiorcy może być ujmowana jako zachowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że w ustalonym stanie faktycznym Spółka dopuściła się naruszenia:

1. art. 49 ust. 1 ukk - poprzez nieobniżanie w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego - całkowitego kosztu kredytu o proporcjonalną wartość kosztów, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (w odniesieniu do praktyki z pkt. I sentencji decyzji);

2. art. 3 w zw. z art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 845, dalej także jako: **upnpr**), tj. zakazu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych (odnośnie do praktyki z pkt. II sentencji decyzji);

3. art. 36c, w związku z art. 36a ukk, tj. regulacji dotyczących wysokości maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu (w odniesieniu do praktyki określonej w pkt. III sentencji decyzji).

[12] Ocena praktyki z punktu I sentencji decyzji

Zgodnie art. 49 ust. 1 ukk, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ukk, przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została w art. 5 pkt 6 ukk, gdzie wskazano, iż są to: „wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki, marże, jeżeli są znane kredytodawcy,

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta”.

Treść art 49 ust. 1 ukk nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów, określonych w art. 5 pkt 6 tej ustawy.

Powyższy przepis zaczął obowiązywać w polskim porządku prawnym w dniu 18 grudnia 2011 r., w wyniku implementacji art. 16 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej Dyrektywę 87/102/EWG (Dz.U. 2008, L, 133, s.66, dalej: Dyrektywa). Zgodnie z art. 16 ust. 1 Dyrektywy, konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

W kwestii interpretacji art. 49 ust. 1 ukk, Prezes UOKiK przedstawił stanowisko z dnia 16 maja 2016 r., które zostało opublikowane na stronie internetowej Urzędu, pod adresem: https://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=12368. Zgodnie z nim, art. 49 ust. 1 ukk należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów składających się na całkowity koszt takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tym, że redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie - i to stanowi jedyny wskazany w ukk ogranicznik ustalenia redukcji kosztu kredytu związanego z jego wcześniejszą spłatą.

Stanowisko to zostało w pełni potwierdzone w wyroku Lexitor, w którym zaakcentowano, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Jak wskazał Trybunał, obniżka całkowitego kosztu kredytu obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Mając na uwadze zasadę prospółnotowej wykładni prawa, w taki sam sposób należy zatem rozumieć art. 49 ukk.

Podkreślić w tym miejscu należy, że wyrok Lexitor nie jest rozstrzygnięciem prawotwórczym, lecz takim, który dokonuje interpretacji prawa już obowiązującego. Oznacza to, że nie wywołuje on skutku jedynie na przyszłość (charakter deklaratoryjny), ale wykładnia w nim zaprezentowana odnosi się do całego okresu obowiązywania przepisu prawa, który był przedmiotem oceny. Zasada powszechnego związania wykładnią prawa unijnego dokonana przez TSUE wynika z istoty i funkcji postępowania prejudycjalnego oraz autonomii prawa unijnego względem prawa krajowego i znajduje potwierdzenie w orzecznictwie samego Trybunału (zob. wyroki: z dnia 27 marca 1980 r., 61/79; z dnia 4 czerwca 2009 r., C-8/08, 10 kwietnia 1984 r., C-14/83, oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyroki z dnia 10 kwietnia 2019 r., II UK 504/17, z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18, postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2018 r., III UZP 4/18, OSNP 2018 nr 12, poz. 165).

Tym samym regulacje wynikające z art. 49 ukk i wskazane tam obowiązki pożyczkodawcy należy stosować do wszystkich umów pożyczek/kredytów, które zostały zawarte w czasie obowiązywania ukk, to jest od dnia 18 grudnia 2011 r. Konsument ma zatem prawo do proporcjonalnego obniżenia kosztów kredytu konsumenckiego w przypadku dokonania spłaty przed terminem wskazanym w umowie - niezależnie od daty zawarcia umowy pożyczki - jeżeli tylko samo zawarcie pożyczki jak i jej data spłaty miały miejsce w czasie obowiązywania art. 49 ukk w obecnym brzmieniu.

Tymczasem analiza przekazanej przez Spółkę dokumentacji (rozliczenia kosztów pożyczek spłaconych przed terminem, ale z odmową zwrotu środków - z ostatniego kwartału 2021 r.)

wykazała, że LoanMe wycofała się z deklarowanych wcześniej rozwiązań i nie wypełniała obowiązków, wynikających z art. 49 ukk. W przypadku zaciągnięcia przez konsumenta pożyczki w okresie obowiązywania ustawy o kredycie konsumenckim i jej wcześniejszej spłaty przed wrześniem 2019 r., Spółka odrzucała wnioski o rozliczenie ww. kosztów. W takich sytuacjach LoanMe wskazywała na brak podstaw do rozliczenia kosztów w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki argumentując swe stanowisko brakiem przepisów prawnych, które obowiązywały w okresie zaciągnięcia pożyczki i ich spłaty, nakładających na nią obowiązki w zakresie rozliczenia ww. kosztów.

Z powyższego bezspornie wynika zatem, że LoanMe nie realizowała obowiązku wynikającego z art. 49 ukk. Spółka nie obniżała kosztów kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty, jeżeli pożyczka została udzielona i spłacona przed datą wyroku TSUE tj. przed 11 września 2019 r. Podkreślenia wymaga - wobec argumentów podnoszonych przez Spółkę - że takie postępowanie jest sprzeczne z prawem. Jak już bowiem wskazywano powyżej **ustawa o kredycie konsumenckim weszła do polskiego porządku prawnego w dniu 18 grudnia 2011 r. i obowiązujący już wówczas art. 49 ukk nakazywał kredytodawcom obniżanie kosztów kredytu w przypadku jego wcześniejszej spłaty.** Wydanie przedmiotowego wyroku TSUE nie miało zaś wpływu na istnienie tego obowiązku i powinność jego realizacji. W szczególności nie determinowało konieczności rozliczenia kosztów w zależności od tego, kiedy doszło do zaciągnięcia pożyczki lub jej spłaty. W konsekwencji nie można uznać argumentacji Spółki, zgodnie z którą art. 49 ukk nie ma zastosowania jeżeli zaciągnięcie pożyczki lub jej spłata odbyły się „przed wrześniem 2019 r.”

Reasumując, w ocenie Prezesa Urzędu, opisane działanie Spółki polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu o proporcjonalną wartość kosztów, należy uznać za niezgodne z art. 49 ust. 1 ukk, a w konsekwencji bezprawne.

[13] Ocena praktyki, określonej w punkcie II sentencji decyzji

Zarzut dotyczy kierowania do konsumentów, składających wniosek o obniżenie całkowitego kosztu pożyczki i dokonanie rozliczeń w tym zakresie, informacji o treści:

„(...) przepisy prawa, obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładają na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń.”;

„brak jest podstawy faktycznej i ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r. (...).”

Nieuczciwe praktyki rynkowe

Zgodnie z art. 3 upnpr, stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych jest zakazane.

Definicję praktyki rynkowej zawiera art. 2 pkt 4 upnpr wskazując, że za taką uznaje się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Jak stanowi art. 2 pkt. 3 upnpr, produktem jest każdy towar lub usługa, w tym nieruchomości, usługi cyfrowe, treści cyfrowe, prawa i obowiązki wynikające ze stosunków cywilnoprawnych. W zakresie pojęcia praktyki rynkowej mieści się zatem każdy czyn przedsiębiorcy (działanie jak i zaniechanie), oraz każda forma działania przedsiębiorcy (sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklama i marketing).

W realiach niniejszej sprawy produktem jest umowa pożyczki, którą pożyczkobiorca zawiera z LoanMe. Zakwestionowane decyzją działania LoanMe są zaś bezpośrednio związane ze

sposobem wykonywania umowy przez Spółkę - w szczególności realizacją przez nią obowiązku określonego w art. 49 ukk oraz informowania konsumentów o zakresie przysługujących pożyczkobiorcy uprawnień z tym związanych. W świetle powyższego, zakwestionowane w pkt. II sentencji decyzji działanie mieści się w ustawowym pojęciu praktyk rynkowych. Za taką należy uznać kierowanie do konsumentów, którzy dokonali wcześniejszej spłaty pożyczki, informacji w zakresie obowiązków Spółki, wynikających z art. 49 ukk.

Model przeciętnego konsumenta

Stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej należy rozpatrywać w kontekście jej oddziaływania na przeciętnego konsumenta. Zgodnie z art. 2 pkt 8 upnpr, przez przeciętnego konsumenta rozumie się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Oceny tej dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

W niniejszej sprawie przeciętnym konsumentem jest osoba, która była związana ze Spółką umową pożyczki. Taki konsument będzie dysponował dostateczną wiedzą na temat warunków jej udzielenia oraz obowiązków, wynikających z zaciągniętego zobowiązania, jak: konieczność ratalnej spłaty pożyczki, terminowość dokonywania spłat, czy też konieczność poniesienia kosztów z tytułu pożyczki (odsetki, prowizja, opłaty i in.). Będzie on także świadomy uprawnień, przysługujących w związku z zawartą umową (np. możliwość spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie) oraz obowiązków, istniejących po stronie pożyczkodawcy (tj. konieczność proporcjonalnego obniżenia kosztów kredytu w razie spłaty pożyczki przed terminem). Należy jednak zauważyć, że pomimo ogólnej znajomości przysługujących uprawnień - konsument, będący pożyczkobiorcą może nie znać szczegółowych zasad, wytycznych, czy warunków związanych z udzielaniem pożyczek - a w konsekwencji także obowiązków, ciążących na pożyczkodawcy w związku z prowadzoną działalnością pożyczkową. Należy także zauważyć, że w wielu przypadkach umowy pożyczki zawierają konsumenci znajdujący się w szczególnej sytuacji finansowej. Często są to osoby borykające się z trudnościami finansowymi, których sytuacja życiowa może „zmuszać do zaciągnięcia pożyczki. W kontekście powyższych okoliczności podkreślenia wymaga, że taki konsument będzie miał określony poziom zaufania do podmiotu finansowego, będącego profesjonalistą na rynku udzielania pożyczek. Taki konsument ma zatem prawo traktować podawane przez pożyczkodawcę informacje za rzetelne, prawdziwe - a w szczególności jako informacje niewprowadzające w błąd. Jednocześnie, uwzględniając profesjonalizm przedsiębiorcy w prowadzeniu działalności pożyczkowej - przeciętny konsument może pozostawać w przeświadczeniu o transparentności i uczciwości działań podmiotu pożyczkowego.

Nieuczciwa praktyka rynkowa - działanie wprowadzające w błąd

Ustawodawca dokonał konkretyzacji ogólnego zakazu nieuczciwych praktyk rynkowych (art. 3 upnpr) przez wskazanie nazwanych praktyk rynkowych. Zalicza się do nich m.in. praktyki rynkowe wprowadzające w błąd (art. 4 ust. 2 upnpr).

Praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął (art. 5 ust. 1 upnpr). Interpretując pojęcie praktyki wprowadzającej w błąd należy stwierdzić, że jest to każda praktyka, która w jakikolwiek sposób, w tym również przez swoją formę, wywołuje skutek w postaci co najmniej możliwości wprowadzenia w błąd przeciętnego konsumenta, do którego jest skierowana i która może zniekształcić jego zachowanie rynkowe¹². Praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w art. 4 ust. 1 upnpr (tj. sprzeczności z dobrymi obyczajami i istotnego zniekształcenia zachowania rynkowego konsumenta na poszczególnych etapach zawierania umowy).

Przyjmuje się, że wprowadzenie w błąd ma charakter abstrakcyjny, a jego stwierdzenie nie wymaga zaistnienia jednostkowej dezinformacji. Dokonanie oceny wprowadzenia w błąd zawsze wymaga odniesienia do adresata, którym jest przeciętny konsument. Jeśli zatem w przeświadczeniu przeciętnego konsumenta powstaną lub mogą powstać wyobrażenia (obiektywnie sprawdzalne, a nie wyłącznie subiektywnie odczuwalne) dotyczące praktyki rynkowej stosowanej przez przedsiębiorcę, które nie odpowiadają rzeczywistości, mamy do czynienia z wprowadzeniem w błąd.

Wprowadzenie w błąd przez praktykę rynkową zawsze zmierza do wytworzenia w świadomości konsumenta mylnego obrazu rzeczywistości. Za warunek *sine qua non* wprowadzenia w błąd należy uznać wpływ praktyki rynkowej na decyzje konsumenta co do nabycia produktu (potencjalna lub realna możliwość podjęcia przez konsumenta decyzji rynkowej, której nie podjąłby, gdyby nie został wprowadzony w błąd).

W kontekście powyższych rozważań, należy wskazać, że LoanMe kierowała do konsumentów - występujących z wnioskiem o zwrot części kosztów pożyczek spłaconych przed terminem określonym w umowie - informacje o braku po jej stronie obowiązku dokonywania stosownych zwrotów. W tej mierze argumentowała, że w chwili zaciągnięcia i spłaty pożyczek - przepisy prawa nie nakładały na nią obowiązku rozliczania kosztów kredytu w związku z wcześniejszą spłatą, oraz, że brak jest podstaw do wysuwania roszczeń, jeżeli spłata pożyczek nastąpiła „przed wrześniem 2019”. Takie twierdzenia stanowiły dla Spółki podstawę do odrzucenia wniosków konsumentów, składanych w związku z ich uprawnieniem wynikającym z art. 49 ukk.

W ocenie Prezesa Urzędu opisane powyżej, rozpowszechniane przez LoanMe, informacje należy uznać za wprowadzające w błąd. Jak już bowiem wskazywano, obowiązek rozliczania przez pożyczkodawców kosztów kredytu w przypadku jego wcześniejszej spłaty dotyczy wszystkich umów o pożyczkę zawartych od 2011 r., tj. od daty wprowadzenia do polskiego porządku prawnego ustawy o kredycie konsumenckim. Tym samym sytuacja prawna konsumentów (w zakresie praw i obowiązków stron umowy o kredyt uregulowanych w art. 49 ukk), którzy zawarli umowę ze Spółką „przed wrześniem 2019 r.” i do tego czasu spłacili pożyczkę w całości przed terminem określonym w umowie, nie różni się od sytuacji prawnej konsumentów, którzy zawarli stosowną umowę po tej dacie lub po tej dacie całkowicie, przedterminowo ją spłacili. W szczególności zaś uznać trzeba, że - wbrew komunikatom kierowanym przez Spółkę - przepisy prawne, obowiązujące zarówno w okresie zawierania umów, jak i w okresie ich spłaty, nakładały na LoanMe obowiązek dokonania stosownego zwrotu części poniesionych przez konsumentów kosztów kredytu. Zatem mogli oni zasadnie kierować do Spółki roszczenia z ww. tytułu. W innych

¹² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lutego 2015 r., sygn. akt: VI ACa 567/14.

słowach - również wbrew informacjom kierowanym do konsumentów przez LoanMe - istniały zarówno podstawy „faktyczne”, jak i „ekonomiczne” do formułowanych przez nich żądań.

Mając powyższe na uwadze należy uznać, że kierowana przez LoanMe do wspomnianej grupy konsumentów argumentacja, wskazująca na brak podstaw prawnych do występowania ze stosownym roszczeniem oraz brak po stronie Spółki obowiązku dokonania stosownego rozliczenia kosztów kredytu, mogła co najmniej wprowadzać w błąd. Dotyczyć on zaś mógł przysługujących uprawnień związanych z powinnością realizacji przez Spółkę obowiązku określonego w art. 49 ukk.

Stosowana przez Spółkę praktyka, polegająca na przekazywaniu konsumentowi informacji o kwestionowanej treści, mogła przy tym powodować, iż konsument co najmniej mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął. W myśl art. 2 pkt 7 upnpr, za decyzję dotyczącą umowy rozumie się podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt, rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzymać się od jej dokonania.

W realiach niniejszej sprawy decyzja dotycząca umowy obejmuje wykonywanie przez pożyczkobiorcę uprawnień, związanych z zawartą umową pożyczki. Na podstawie kierowanych do niego komunikatów pożyczkobiorca mógł pozostawać w mylnym przeświadczeniu o słuszności zastosowanej przez Spółkę argumentacji. Konsument, który zasugerował się podawanymi przez Spółkę informacjami mogli zatem podjąć decyzję o rezygnacji z dochodzenia należnych im roszczeń.

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, że opisane działanie LoanMe wypełnia przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 upnpr, a tym samym narusza zakaz przewidziany w art. 3 upnpr i w konsekwencji jest bezprawne.

[14] Ocena praktyki z punktu III sentencji decyzji

Bezprawność opisanych w pkt. III sentencji decyzji działań polega na naruszeniu przepisu art. 36c, w związku z 36a ukk. Zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 36c ukk - w przypadku udzielenia przez kredytodawcę konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów:

- 1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów;
- 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times n / R \times 30\%)^{13}$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

¹³ Wskazany wzór obowiązywał w okresie udzielania pożyczek przez Spółkę. Aktualnie maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu na podstawie art. 36a ukk oblicza się według następującego wzoru: $MPKK = (K \times 10\%) + (K \times n / R \times 10\%)$.

Jednocześnie, pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu oraz pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej całkowitą kwotę kredytu lub maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu obliczonych zgodnie z podanym wzorem.

W tym miejscu należy podkreślić, że cytowany art. 36c ukk został wprowadzony do polskiego porządku prawnego by zapobiegać, szkodliwej dla konsumentów, praktyce tzw. rolowania kredytu, czyli zadłużania konsumentów celem spłaty poprzedniego zobowiązania.

Przepis ten miał na celu wyeliminowanie prób obchodzenia przez kredytodawców ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, wprowadzonych przez art. 36a ukk, poprzez udzielanie kredytobiorcom nowych kredytów na spłatę wcześniejszych i obciążanie kredytobiorców wysokimi skumulowanymi kosztami. Z tego względu zastosowanie art. 36c ukk powinno zostać zawężone do tzw. kredytów refinansowych, czyli kredytów udzielanych przez kredytodawcę na spłatę poprzednich kredytów udzielonych temu samemu konsumentowi¹⁴.

Przenosząc powyższe regulacje na stan faktyczny sprawy należy wskazać, że praktyka LoanMe polegała na wzajemnym z New Call refinansowaniu pożyczek. Przy tym refinansowanie pożyczki przez New Call odbywało się bez wiedzy i zgody konsumenta. Przykładowo: konsument zawierał umowę pożyczki z LoanMe, gdzie przed terminem spłaty dochodziło do jej refinansowania przez New Call. W tej samej dacie, w której New Call refinansowała pożyczkę dochodziło do jednoczesnego zawarcia umowy pożyczkowej z LoanMe, w której część kwoty udzielonej pożyczki była przekazywana bezpośrednio na rachunek konsumenta, natomiast pozostała część kwoty pożyczki wypłacana była na rachunek New Call w ramach „Opcji Pożyczka na Spłatę”. Dla przykładu wskazać można na datę refinansowania pożyczki konsumenta A.Ż przez New Call tj. 03.12.2019 r., która odpowiada dacie kolejnej umowy pożyczkowej z LoanMe o numerze: 10555487-1003. Kwota pożyczki refinansującej udzielonej przez New Call wynosi 8.293,56 zł, natomiast część pożyczki udzielonej przez LoanMe w ramach opcji „Pożyczka na Spłatę” wynosi 8 543,56 zł. Różnica pomiędzy ww. kwotami pożyczek wynosi 250 zł, co stanowi kwotę prowizji należnej New Call za refinansowanie (zob. dane w Tabeli nr 2). Podkreślić przy tym należy, że refinansowanie pożyczki przez LoanMe odbywało się bez wiedzy i zgody konsumenta tj. konsument nie wiedział, że część kwoty pożyczki wypłacona jest na rzecz New Call.

Konsumentowi oferowana była kwota pożyczki, która została wypłacana na jego rachunek np. 3000 zł. Całkowita kwota pożyczki, określana była jednak na znacznie wyższym poziomie, ponieważ LoanMe w ramach refinansowania wypłacała część kwoty pożyczki na rachunek New Call. Należy ponadto zaznaczyć, że konsument mógł nie mieć wiedzy dotyczącej refinansowania pożyczki, ani też wpływu na wybór pożyczkodawcy refinansującego - każdorazowo były to LoanMe i New Call, które naprzemiennie udzielały pożyczek na spłatę zadłużenia konsumenta. Za refinansowanie pożyczki przez New Call - pożyczkodawca ten doliczał prowizję, natomiast gdy LoanMe udzielała pożyczki „w ramach Opcji Pożyczka na Spłatę”- Spółka naliczała koszty pozaodsetkowe. Przykładowo można wskazać na jedną z pięciu umów zawartych przez pożyczkobiorcę K.H. tj. umowę o numerze 10008638-1003 zawartą z LoanMe. Konsument otrzymał propozycję pożyczki w wysokości 1500 zł i wyraził zgodę na taką kwotę wypłaty. Całkowita kwota pożyczki została określona jednak nie na kwotę 1500 zł, ale na 14.901,99 zł, ze względu na to, że część pożyczki tj. kwota 13.401,99 zł została przekazana na rachunek New Call na poczet spłaty wcześniejszej pożyczki

¹⁴ Komentarz do art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim, red. M. Stanisławska 2018, wyd. 1/Stanisławska

refinansującej zaciągniętej w New Call w ramach opcji „Pożyczka na spłatę”. Całkowite koszty pozaodsetkowe zostały ustalone na łączną kwotę 13.439,23 zł (por. Tabela nr 1 - s.17 uzasadnienia decyzji).

W kontekście powyższego zaznaczyć należy, że pomimo iż LoanMe oraz New Call nie były powiązane osobowo, bądź kapitałowo - to realizowały wspólne cele biznesowe na podstawie zawartych umów o współpracy, w których wskazano m.in. na wzajemne świadczenia na rzecz konsumentów kompatybilnych usług finansowych. Łączna liczba pożyczek, które zostały refinansowane przez LoanMe naprzemiennie z New Call wyniosła [xxxxxxx] (vide: k. 355-357 akt adm.). Konsumenty każdorazowo ponosili wysokie koszty pozaodsetkowe, które niejednokrotnie przewyższały kwotę zaciągniętych pożyczek.

Opisany powyżej sposób działania ww. podmiotów miał zastosowanie także w tych sytuacjach, w których pomiędzy udzieleniem (i wypłatą) przez LoanMe pierwszej i kolejnej pożyczki nie upłynęło 120 dni. Prowadziło to do naruszenia art. 36c ukk. Wyraźnie można to zaobserwować na przykładach analizowanych już wcześniej umów pożyczkowych i refinansujących udzielanych naprzemiennie przez LoanMe i New Call.

Celem zobrazowania stosowanej metody refinansowania oraz sposobu ustalania kosztów pozaodsetkowych raz jeszcze należy przytoczyć przykład konsumenta A.Ż. Przy pożyczce nr 10555487-1002 z dnia 15.10.2019 r., w kwocie 5.000 zł na 130 tygodni, maksymalne pozaodsetkowe koszty pożyczki (MPKK) obliczone przy zastosowaniu art. 36a ukk wynoszą 5002,05 zł. LoanMe naliczyła konsumentowi koszty w wysokości **4989,73 zł**, co mieści się w ustawowym limicie. W dniu 3.12.2019 r. ww. pożyczka została refinansowana przez udzielenie konsumentowi kolejnej pożyczki przez New Call na kwotę 8.293,56 zł. Za refinansowanie New Call naliczyła konsumentowi prowizję w wysokości **250 zł**, co znajduje odzwierciedlenie w kolejnej umowie pożyczki, którą konsument zawarł z LoanMe w dniu 3.12.2019 r. W tej samej dacie, tj. 3.12.2019 r., konsument zawarł umowę pożyczki z LoanMe o nr. 10555487-1003. Pożyczka ta została zrealizowana w ten sposób, że kwota 2.000,00 zł została przekazana na rachunek konsumenta, natomiast kwota 8.543,56 zł (tj. 8.293,56 + 250 zł prowizji) została wypłacona przelewem na rachunek New Call w ramach „*opcji pożyczki na spłatę*”. Z tytułu tej pożyczki LoanMe naliczyła koszty w wysokości **10.521,89 zł**. **Łączne koszty z tytułu pożyczek udzielonych konsumentowi zostały naliczone w wysokości 15.761,62 zł**. Natomiast w przypadku udzielenia konsumentowi A.Ż., który nie spłacił pożyczki, kolejnej pożyczki przez tego samego pożyczkodawcę, w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej pożyczki, zastosowanie znalazłby przepis art. 36c ukk, który przewiduje, że całkowitą kwotę kredytu dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a ukk, stanowi kwota pierwszego z kredytów. Natomiast pozaodsetkowe koszty kredytu dla całego tego okresu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych przez kredytodawcę jednemu konsumentowi w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z nich. **Zatem gdyby to LoanMe udzieliła konsumentowi kolejnej pożyczki, maksymalne koszty kredytu dla całego tego okresu 120 dni, które konsument byłby zobowiązany ponieść nie powinny przekroczyć 4989,73 zł**. W wyniku refinansowania pożyczek przez LoanMe oraz New Call i ustalania z tego tytułu kosztów - dla każdej pożyczki z osobna - pozaodsetkowe koszty kredytu, jakie konsument był zobowiązany ponieść, zostały znacznie przekroczone.

Podobnie było w przypadku pozostałych konsumentów, którym udzielono pożyczki refinansującej. Każdy z Pożyczkodawców obliczał bowiem pozaodsetkowe koszty pożyczek refinansujących oddzielnie dla zawartej z nim umowy. W każdej z umów, którą konsument zawarł z LoanMe, odrębnie ustalone zostały pozaodsetkowe koszty pożyczki w postaci: opłaty

przygotowawczej oraz prowizji. Ponadto, w związku z refinansowaniem pożyczki przez New Call, naliczane były dodatkowe prowizje. Naprzemiennie refinansowanie pożyczek każdorazowo pozwalało LoanMe na ustalanie pozaodsetkowych kosztów pożyczki w wysokości przekraczającej ustawowe limity kosztów, przewidziane dla sytuacji, w której ten sam pożyczkodawca udziela temu samemu konsumentowi kolejnej pożyczki na spłatę udzielonej poprzednio.

Przy takim modelu udzielania pożyczek - liczba zawieranych umów refinansujących mogła być znaczna, aż do momentu spłaty całego zadłużenia przez konsumenta. Znajduje to potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym - opisanych powyżej przypadkach konsumentów, którym kolejnych pożyczek, na spłatę poprzednich, udzielały na zmianę LoanMe i New Call. W zaprezentowanych przykładach konsumentów było to 5 pożyczek.

Opisane działanie LoanMe we współpracy z New Call opierało się zatem na tzw. **rolowaniu kredytu**. Mechanizm ten polega na udzieleniu konsumentowi kolejnego kredytu, w którym całość lub większość kwoty przeznaczona jest na spłatę zobowiązania udzielonego przez tego samego lub innego kredytodawcę. Koszty pierwszej i każdej następnej pożyczki zaliczane są natomiast do całkowitej kwoty kolejnej pożyczki.

Ocena dokonanych w sprawie ustaleń prowadzi do uzasadnionego wniosku, że LoanMe działała w sposób, który naruszał art. 36c ukk. Współpraca LoanMe i New Call wskazuje na istnienie zorganizowanego systemu sprzedaży pożyczek, polegającego na naprzemiennym ich udzielaniu i refinansowaniu. Jak zostało zaakcentowane w Raporcie Rzecznika Finansowego, oceniającego mechanizmy oferowania usług konsumentom: *„takie działanie ma na celu obchodzenie przepisów o maksymalnych pozaodsetkowych kosztach kredytu w przypadku odroczenia spłaty zadłużenia lub udzielenia kolejnych kredytów przed dokonaniem spłaty wcześniejszego kredytu.”*¹⁵ Spółki, o których mowa, stworzyły pewnego rodzaju iluzję, iż refinansowaniu podlega za każdym razem inne zobowiązanie, podczas gdy w istocie cały czas chodzi o refinansowanie tego samego zobowiązania, wynikającego z pierwotnej umowy, co prowadzi do znacznego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorcy¹⁶.

Pomimo wskazywanej przez Spółkę swobody pożyczkobiorcy w wyborze podmiotu refinansującego (vide: stanowisko Spółki, k.791) - konsument nie tylko był pozbawiony wpływu na wybór pożyczkodawcy refinansującego, ale nawet mógł nie wiedzieć, że dochodzi do refinansowania. Wskazać należy, że każdorazowo podmiotem refinansującym tj. pożyczkodawcą, który udzielał pożyczki na spłatę zobowiązania w LoanMe była New Call - z kolei pożyczkodawcą, który udzielał pożyczki na spłatę zadłużenia w New Call była LoanMe, a umowy pożyczek udzielane przez oba podmioty zawierane były w tej samej dacie. Świadczy to o z góry zaplanowanym i automatycznym procesie naprzemiennego udzielania pożyczek pomiędzy LoanMe a New Call - z wyłączeniem innych pożyczkodawców. Zatem, w ocenie Prezesa Urzędu, celem działania Spółki było maksymalizowanie kosztów udzielanych pożyczek (obciążających konsumentów) i zwiększenie własnego wynagrodzenia. Odbywało się to jednak kosztem uczciwego zachowania względem konsumentów, których dobrowolność w wyborze innego podmiotu refinansującego miała pozorny charakter, co podkreślone zostało w sygnałach przekazanych do UOKiK.

Należy podkreślić, że Prezes Urzędu nie kwestionuje samego mechanizmu refinansowania zobowiązań pożyczkowych przez inne podmioty. Możliwość udzielania pożyczek na spłatę wcześniejszych zobowiązań pożyczkowych jest zgodna z prawem, pod warunkiem, że koszty

¹⁵ RAPORT RZECZNIKA FINANSOWEGO Kredyty konsumenckie. Bieżące problemy. 2018, s. 6

¹⁶ vide: wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi z dnia 7 sierpnia 2019 r., sygn. akt VIII C 1862/18

związane z refinansowaniem ustalone są według zasad wyrażonych w ustawie o kredycie konsumenckim i nie przekraczają określonych w niej limitów. Uwzględniając jednak całokształt ujawnionych w niniejszym postępowaniu okoliczności należy podkreślić, że wszystkie umowy refinansujące zawierane przez LoanMe we współpracy z New Call prowadziły do naruszenia art. 36c ukk. Jak zostało wskazane wcześniej, koszty ustalane przez LoanMe rażąco przewyższały limity, wyznaczone przedmiotowym przepisem.

Podkreślenia wymaga, że sposób działania LoanMe w zakresie refinansowania pożyczek jest tożsamy z działaniem innych podmiotów pożyczkowych, które były przedmiotem rozstrzygnięć sądów powszechnych. Dla przykładu wskazać można na stanowisko wyrażone przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi w wyroku z dnia 7 sierpnia 2019 r. (sygn. VIII C 1862/18): *„W ocenie Sądu przyjęty przez [...] sposób refinansowania stanowił próbę obejścia przepisu art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim (...). Podmioty, o których mowa, stworzyły pewnego rodzaju iluzję, iż refinansowaniu podlega za każdym razem inne zobowiązanie (A. refinansowała pierwotne zobowiązanie zaciągnięte przez pozwaną u T., następnie T. refinansowało zobowiązanie u A. itd.). W istocie jednak cały czas chodziło o refinansowanie tego samego zobowiązania, wynikającego z umowy z dnia 1 września 2017 roku. Zmiana podmiotu pożyczkodawcy miała jednak na celu obciążanie pożyczkobiorcy opłatą za refinansowanie na gruncie każdej kolejnej umowy refinansującej. (...). Rzecz jednak w tym, iż wówczas pożyczkodawca nie mógłby naliczyć takich kosztów, jak w przypadku gdyby refinansował zobowiązanie pozwanej względem innego podmiotu. Stąd współpraca T. z A., na mocy której podmioty te udzielały pozwanej kolejnych pożyczek refinansujących. O czym jednak była już mowa, taki sposób działania Sąd uznał za sprzeczny z obowiązującymi przepisami prawa - art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.”¹⁷*

W kontekście zacytowanego wyżej orzeczenia - nie ulega wątpliwości, że analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku refinansowania pożyczek przez LoanMe i New Call. LoanMe udzielała konsumentowi pożyczki, która następnie była refinansowana przez New Call, następnie New Call refinansowała zobowiązanie zaciągnięte w LoanMe. Zaznaczyć należy, że refinansowanie pożyczek przez New Call było tworem całkowicie sztucznym i wykorzystywanym instrumentalnie w celu stworzenia pozorów działania zgodnego z prawem. Schemat ten mógł powtarzać się wielokrotnie, co pozwalało na każdorazowe naliczanie „nowych” kosztów - odrębnie dla każdej pożyczki refinansującej. Zmiana podmiotu pożyczkodawcy miała na celu generowanie kosztów w związku z każdą kolejną umową refinansującą. Podkreślić należy, że opisana metoda działania prowadzi do instrumentalnego wykorzystywania odrębnej podmiotowości prawnej - w celu obejścia przepisów ograniczających wysokość kosztów pozaodsetkowych. Powyższe zaakcentowane zostało w orzeczeniu Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 19 listopada 2019 r. I C 1643/18, w którym wskazane zostało, co następuje: *„Dopuszczając sposób postępowania wierzycieli opisany w sprawie możliwe byłoby bowiem tworzenie w sposób „łańcuszkowy” podmiotów, które udzielałyby pożyczek na refinansowanie zadłużenia, tworząc w ten sposób spiralę zadłużenia, wbrew intencji ustawodawcy, który dodał art. 36b i art. 36c do ustawy o kredycie konsumenckim.”*

Bazując na przykładach analizowanych wcześniej umów refinansujących wskazać należy, że koszty te zostały naliczone w bardzo wysokich kwotach - rażąco przewyższających limity

¹⁷ Tożsame stanowiska zostały wyrażone w innych orzeczeniach sądów powszechnych, m.in. w : wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 11 lutego 2022 r., sygn. I C 1140/21, wyroku Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 10 maja 2022 r., sygn. I C 542/21., wyroku Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 19 listopada 2019 r., sygn.. I C 1643/18.

ustawowe. Poniższe zestawienie obrazuje rozbieżności w kosztach naliczonych w wyniku rolowania pożyczek oraz kosztach, jakie powinny zostać naliczone zgodnie z art. 36 c w zw. z art. 36 a ukk.

Tabela nr 4. Zestawienie kosztów naliczonych w wyniku rolowania pożyczek z kosztami naliczonymi zgodnie z art. 36 c ukk.

Konsument	Kwota otrzymanych pożyczek	Koszty pobrane w wyniku „rolowania pożyczek”	Koszty ustalone zgodnie z art. 36c w zw. z art. 36a ukk
K.H. (pożyczki 1 i 3)	1.500,00 zł	8.627,36 zł	1496,92 zł
K.H. (pożyczki 4 - 5)	6.500,00 zł	13.689,23 zł	6.880,44 zł
A.Ż. (pożyczki 1 - 3)	7.000 zł	15.761,62	4989,73 zł

LoanMe pomimo znajomości celu normy prawnej z art. 36c ukk, jakim jest ograniczenie możliwości rolowania kredytu, czyli zadłużania się konsumentów, aby spłacić poprzednie zobowiązania, realizowała z New Call wspólną strategię w zakresie wzajemnego refinansowania udzielonych pożyczek, maksymalizując w ten sposób pozaodsetkowe koszty kredytu i przekraczając limity wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu wskazane w art. 36c ukk. Przypomnieć raz jeszcze należy, że zgodnie z zasadami wyrażonymi w tym przepisie - w przypadku udzielania przez pożyczkobiorcę lub podmiot z nim powiązany w terminie 120 dni, kolejnych kredytów całkowitą kwotą kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów. Natomiast pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

W realiach niniejszej sprawy w przypadku konsumenta K.H. koszty pozaodsetkowe w zakresie pożyczek 1 - 3 zostały pobrane w wysokości 8.627,36 zł, chociaż jak wynika z danych w tabeli powinny zostać ustalone na kwotę 1496,92 zł. Z kolei w przypadku pożyczek 4 - 5 koszty te zostały pobrane w wysokości 13.688,23 zł, pomimo że zgodnie z limitem powinny zostać ustalone na kwotę 6.880,44 zł. Różnica pomiędzy kosztami pobranymi a tymi, które powinny zostać naliczone zgodnie z art. 36c w zw. z art. 36a ukk wynosi odpowiednio 7.130,44 zł (w przypadku umów 1 - 3) oraz 6.807,79 zł (w przypadku umów 4 - 5).

Od konsumenta A.Ż z tytułu pożyczek 1 - 3 pobrano koszty w wysokości 15.761,52 zł, podczas gdy kwota jaka powinna była zostać naliczona zgodnie z ww. regulacjami wynosi 4.989,73 zł. Różnica pomiędzy ww. wartościami wynosi 10.771,89 zł.

Nie ulega zatem wątpliwości, że powyżej opisanej działanie LoanMe należy uznać za bezprawne.

[15] Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów praktykami opisanymi w pkt. I - III sentencji decyzji

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 uokik jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane

przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w zbiorowe interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium.

W realiach niniejszej sprawy praktyki stosowane przez LoanMe były kierowane do z góry nieokreślonego kręgu odbiorców. Każdy konsument, który korzystał z usług pożyczkowych Spółki mógł być dotknięty praktykami skonkretyzowanymi w pkt. I - III sentencji decyzji. Z tego względu należy uznać, że zachowanie LoanMe nie było podejmowane w stosunku do określonej, zindywidualizowanej grupy, ale do ogółu konsumentów, którzy zawarli lub mogli zawrzeć ze Spółką umowy o pożyczkę.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów może być powiązane z naruszeniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć prawo konsumentów do uczestnictwa w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych (wymiar niemajątkowy) jak również naruszenie interesów stricte ekonomicznych (o wymiarze majątkowym). W analizowanej sprawie działania LoanMe naruszały interesy wszystkich osób, które zawarły ze Spółką umowę pożyczki i wystąpiły do Spółki z wnioskiem o wypłatę środków w związku ze spłatą pożyczki przed terminem określonym w umowie oraz których pożyczki zostały zrefinansowane.

Praktyki opisane w pkt. I i II sentencji decyzji

Wskazane praktyki LoanMe opisane w pkt. I i II sentencji decyzji, godzą w zbiorowe interesy konsumentów, gdyż każdy konsument, który zawarł i spłacił umowę pożyczki przed wrześniem 2019 r. mógł być nimi dotknięty. LoanMe w relacjach z konsumentami naruszyła zasady kontraktowe dotyczące działania zgodnego z prawem i postępowania w sposób jasny, jednoznaczny i niebudzący wątpliwości. Jednocześnie Spółka - jako podmiot profesjonalny - wykorzystwała swoją przewagę w celu zwolnienia się z odpowiedzialności względem konsumentów. Wprowadzanie konsumentów w błąd poprzez udzielanie im informacji o braku podstaw do dokonania rozliczeń, a w konsekwencji niedokonywanie stosowanych rozliczeń należy uznać za wyjątkowo szkodliwe. Konsumenty wnioskujący do Spółki o wypłatę środków, otrzymywali informację, iż taki zwrot im nie przysługuje ze względu na to, że przepisy prawa nie nakładały na Spółkę takiego obowiązku. Mieli oni przy tym prawo pozostawać w uzasadnionym przekonaniu, że informacje przekazywane przez LoanMe są prawdziwe i odzwierciedlają rzeczywisty stan faktyczny i prawny. W istocie konsumenci, którym przysługiwał zwrot środków w związku ze spłatą pożyczki przed terminem określonym w umowie byli wprowadzani w błąd, co mogło wpływać na ich dalszą decyzję, odnośnie do dalszego dochodzenia roszczeń z tego tytułu. Nie ulega zatem wątpliwości, że działanie Spółki pod względem treści przekazywanych informacji i procedowania reklamacji (na podstawie kierowanych do konsumentów odpowiedzi) zakłócało prawo konsumentów do uczestnictwa w relacjach gospodarczych na przejrzystych zasadach.

Efektom naruszenia interesu prawnego może być naruszenie również stricte ekonomicznych interesów konsumentów (o wymiarze majątkowym). Nie jest zatem konieczne ustalenie, że którykolwiek z konsumentów został rzeczywiście poszkodowany wskutek stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki. Spółka - odrzucając wnioski konsumentów o rozliczenie kosztów w

związku z wcześniejszą spłatą pożyczki - powodowała nieuzasadnione uszczuplenie majątku klientów, którzy zawarli z LoanMe umowę pożyczki.

Praktyka opisana w pkt. III sentencji decyzji

Praktyka zakwestionowana w pkt. III sentencji decyzji godzi w interesy konsumentów, których pożyczki zostały zrefinansowane przez LoanMe w ramach realizowanej z New Call polityki udzielania pożyczek „na spłatę”. Aspekt niemajątkowy naruszenia interesów konsumentów wiąże się z samym sposobem ukształtowania mechanizmu rolowania pożyczek. Udzielanie pożyczek na spłatę mogło dawać konsumentom mylne przeświadczenie o korzyściach płynących z refinansowania. Pożyczkobiorca, który posiadał zadłużenie w LoanMe mógł pozostawać w przekonaniu, że spłacenie istniejącego zobowiązania poprzez zaciągnięcie kolejnej pożyczki może być dla niego konstruktywnym i racjonalnym rozwiązaniem (służącym oddłużeniu i szybszej spłacie pożyczki). Niezależnie od powyższego należy też wskazać, że zdarzały się sytuacje, w których konsumenci mogli nie być świadomi, iż dochodzi do refinansowania poprzez zaciągnięcie pożyczki w New Call a następnie LoanMe w sposób naprzemienny. Pożyczkobiorcy na etapie spłaty swoich zobowiązań otrzymywali propozycję spłaty obowiązującego zadłużenia poprzez zaciągnięcie nowej pożyczki tzw. „dobranie” kredytu na spłatę istniejącego zobowiązania. Jak wynika z przekazanych sygnałów - konsumenci mogli nie mieć wiedzy, w jaki sposób dochodzi do refinansowania i jakie są konsekwencje zaproponowanej przez Spółkę pożyczki na spłatę. W rzeczywistości, działanie Spółki w żadnym stopniu nie służyło interesom konsumentów, a przyczyniało się jedynie do maksymalizacji wynagrodzenia LoanMe poprzez generowanie wysokich pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Wskutek działania Spółki opisanego w pkt. III sentencji decyzji konsumenci ponieśli także realne straty ekonomiczne. Konsumenci byli narażeni na poważne konsekwencje finansowe wynikające z pobierania przez LoanMe kosztów pozaodsetkowych w znacznej mierze przewyższających ustawowe limity wynikające z ustawy o kredycie konsumenckim. Jak zostało wskazane wcześniej LoanMe udzieliła [xxxxxx] umów pożyczek, które zostały zrefinansowane przez New Call, a następnie ponownie zrefinansowane przez LoanMe. Potencjalnie zatem każdy z konsumentów mógłby być objęty zachowaniem rynkowym pożyczkodawcy. Nie ulega zatem wątpliwości, że opisana praktyka w sposób poważny i znaczny naruszała ekonomiczne interesy konsumentów. Pożyczkobiorcy poddani działaniom LoanMe byli narażeni na poniesienie bardzo wysokich kosztów z tytułu udzielonych pożyczek refinansujących. Nie można przy tym tracić z pola widzenia szczególnego położenia konsumentów, którzy korzystają z usług pożyczkowych. W zdecydowanej większości przypadków konsumenci korzystający z usług pożyczkowych to osoby znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej. Dla takich konsumentów refinansowanie pożyczki mogło wydawać się rozwiązaniem korzystnym ułatwiającym spłatę zaciągniętego zobowiązania. Tymczasem naliczane każdorazowo i odrębnie dla każdej z udzielonej pożyczki - koszty pozaodsetkowe w postaci prowizji i opłat przygotowawczych w wielu przypadkach doprowadzały do powstania tzw. „pętli zadłużenia” po stronie konsumentów, korzystających z oferty pożyczkowej Spółki. W konsekwencji, poprzez działania Spółki, konsumenci byli narażeni na znaczne zwiększenie długu, co prowadziło do poważnych konsekwencji finansowych w postaci wysokiego zadłużenia.

[16] Zaniechanie stosowania praktyk stwierdzonych w sentencji decyzji

W zakresie praktyk zakwestionowanych w pkt. I i II sentencji decyzji, Prezes Urzędu uznał, że do ich zaniechania doszło z dniem 22 listopada 2022 r.

Praktyka zakwestionowana w pkt. I sentencji decyzji dotyczy nieobniżania całkowitego kosztu kredytu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r. Z kolei praktyka określona w pkt. II sentencji decyzji odnosi się do przekazywania konsumentom wprowadzających w błąd informacji, argumentujących zasadność nieobniżania kosztów kredytu przez Spółkę, jeżeli spłata pożyczki nastąpiła przed wrześniem 2019 r.

W piśmie z dnia 19 lutego 2024 r. (vide. k. 929-937) Spółka podała, że posiada statystyki dotyczące umów pożyczek jedynie do dnia 14 kwietnia 2022 r. Ze względu na brak bardziej precyzyjnych danych Spółka podała ww. datę jako właściwą dla określenia okresu zaprzestania kierowania do konsumentów (wnioskujących o zwrot kosztów w związku ze spłatą pożyczki przed terminem określonym w umowie) argumentacji zakwestionowanej w pkt. II decyzji. Jednocześnie we wcześniejszym stanowisku przekazanym przez Spółkę tj. w piśmie z dnia 25 kwietnia 2022 r. wskazane zostało, że *„grupami konsumentów, do których Spółka obecnie kieruje odpowiedź zawierającą klauzulę „przepisy prawa, obowiązujące w okresie zaciągania przez pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładają na pożyczkodawców obowiązków w zakresie wnioskowanych rozliczeń” dotyczy klientów, którzy zaciągnęli bądź spłacili pożyczki do końca 2019 r.”*.

W kontekście powyższego wskazać należy, że przekazane przez Spółkę stanowiska w zakresie stosowania zarzucanych Spółce praktyki określonej w pkt. II sentencji decyzji są niespójne. Z pisma LoanMe datowanego na 19 lutego 2024 r. wynika, że Spółka jako datę zaniechania praktyki określonej w pkt. II sentencji decyzji wskazuje 14 kwietnia 2022 r., jednocześnie w piśmie z dnia 25 kwietnia 2022 r. Spółka podaje, że „obecnie” (tj. na dzień sporządzenia pisma) kieruje do konsumentów komunikaty w zakwestionowanej treści. Wskazać zatem należy, że przekazywane przez Spółkę informacje w zakresie kwestii stosowania i zaniechania zakwestionowanej praktyki są ze sobą sprzeczne.

Ze względu na powyższe, uwzględniając fakt, że Spółka nie wykazała wiarygodnej daty, w której doszło do zaniechania stosowania praktyki określonej w pkt. II decyzji, Prezes UOKiK przyjął, że do jej zaniechania doszło z dniem 22 listopada 2022 r. tj. z dniem ukazania się obwieszczenia o złożeniu przez Spółkę do Sądu Rejonowego m.st. Warszawy w Warszawie, wniosku o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu dłużnika (sygn. akt WA1M/GRz/68/2022). Prezes UOKiK przyjął ww. datę, z tego względu, iż jest ona równoznaczna z datą zakończenia przez Spółkę aktywnej działalności pożyczkowej - w tym także z bieżącą obsługą pożyczkobiorców (realizacją reklamacji, udzielaniem odpowiedzi i in.). W piśmie z dnia 21 lutego 2023 r. (vide k. 787 - 789) wskazane zostało, że w związku z toczącym się postępowaniem restrukturyzacyjnym, Spółka odsyła konsumentów do nadzoru układu. Mając to na uwadze Prezes UOKiK uznał, iż do zaniechania praktyki określonej w pkt. II decyzji doszło z dniem 22 listopada 2022 r. Jednocześnie - uwzględniając datę zaprzestania stosowania praktyki określonej w pkt. II decyzji (tj. zaprzestanie kierowania do konsumentów informacji, iż zwrot środków z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki nie przysługuje, gdy spłata nastąpiła „przed wrześniem 2019 r.”) - Prezes UOKiK na tej podstawie uznał, iż z dniem 22 listopada 2022 r. doszło także do zaniechania praktyki zakwestionowanej w pkt. I decyzji, która dotyczy odmowy zwrotu środków, w przypadku pożyczek, których spłata nastąpiła przed wrześniem 2019 r.

W związku z powyższym Prezes Urzędu za datę zaniechania praktyk określonych w pkt. I i II decyzji uznał 22 listopada 2022 r.

W zakresie praktyki opisanej w pkt. III Prezes Urzędu stwierdził, że do jej zaniechania doszło 16 kwietnia 2021 r., gdyż w tej dacie zawarto ostatnią pożyczkę przez LoanMe. Z tego względu Prezes UOKiK uznał, że nastąpiło także zakończenie współpracy z New Call i udzielanie pożyczek refinansujących. Prezes UOKiK, na podstawie ustaleń dotyczących refinansowania pożyczek nie stwierdził okoliczności, sprzecznych z przedstawionym przez Spółkę stanowiskiem.

Mając na uwadze powyższe - jako datę zaniechania praktyki opisanej w pkt. III decyzji, Prezes UOKiK przyjął datę udzielenia przez Spółkę ostatniej pożyczki tj. 16 kwietnia 2021 r.

Wobec powyższego Prezes UOKiK orzekł jak w punkcie I, II i III sentencji decyzji.

[17] Rozstrzygnięcie o karze pieniężnej

W pkt. IV sentencji decyzji Prezes UOKiK nałożył na LoanMe kary pieniężne na podstawie art. 106 ust. 1 pkt. 4 uokik. Zgodnie z tym przepisem Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy.

Z przepisu art. 106 ust.1 uokik wynika, że kara pieniężna za naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes UOKiK. Ponadto zgodnie z powołanym przepisem, kara pieniężna może być nałożona, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło choćby nieumyślnie. W świetle obowiązujących przepisów prawa stwierdzenie nawet nieumyślnego naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów daje zatem podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przy tym przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca w art. 111 uokik wskazał jedynie te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter zakwestionowanych praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów oraz skalę naruszeń, Prezes Urzędu uznał, że uzasadnione jest nałożenie na Spółkę kar pieniężnych. Wskazać w tym miejscu należy, iż na przedsiębiorcach spoczywa obowiązek przestrzegania w toku prowadzonej działalności gospodarczej obowiązujących przepisów prawa.

LoanMe, jako Spółka prowadząca działalność pożyczkową - wpisana wcześniej do Rejestru Instytucji Pożyczkowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego o zorganizowanym modelu prowadzenia działalności, powinna przestrzegać obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ukk.

Nałożenie kar pieniężnych służyć będzie zatem jako środek odstrasżający Spółkę od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku finansowego, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia interesów konsumentów.

Umyślność naruszenia w zakresie praktyk, opisanych w pkt. I - III sentencji decyzji

Nakładając karę należy zbadać, czy Przedsiębiorca miał świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz stosowania praktyk godzących w zbiorowy interes konsumentów, lub czy też jako profesjonalny uczestnik obrotu mógł (powinien był) taką świadomość mieć¹⁸.

Ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na umyślne naruszenie przez Przedsiębiorcę zakazu wyrażonego w art. 24 uokik w zakresie praktyk, opisanych w pkt. I - III sentencji decyzji.

Podkreślenia wymaga, że umyślność naruszenia zachodzi w sytuacji, gdy przedsiębiorca miał zamiar naruszenia zbiorowych interesów konsumentów (zamiar bezpośredni), bądź w przypadku, gdy przewidywał skutki naruszeń i na to się godził (zamiar ewentualny)¹⁹. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że umyślność naruszenia zachodzi w sytuacji, gdy Przedsiębiorca postępuje intencjonalnie w zakresie danego działania. Przy czym działanie to nastawione jest na osiągnięcie określonego celu.

W kontekście działalności podejmowanej przez podmiot profesjonalny - funkcjonujący w sektorze instytucji pożyczkowych - nie sposób uznać, aby podejmowane działania w zakresie świadczenia usług pożyczkowych, obsługi pożyczek i roszczeń odbywały się w sposób przypadkowy i niezamierzony. Instytucje te ze względu na specyfikę prowadzonej działalności - są obwarowane szczególnymi regulacjami i restrykcjami określonymi m.in. w ustawie o kredycie konsumenckim. W opinii Prezesa Urzędu każde działanie Przedsiębiorcy w zakresie oferowania produktów pożyczkowych, czy też rozpatrywania roszczeń konsumentów jest realizowane według ściśle określonych procedur, obowiązujących wewnątrz organizacji.

Uwzględniając natomiast kwestionowane działania Spółki (skonkretyzowane w pkt. I - III sentencji decyzji) - ogół okoliczności sprawy każe przyjąć, że ww. praktyki były działaniem zamierzonym, stanowiącym element przyjętej polityki - realizowanej przez Spółkę w celu osiągnięcia określonych efektów.

Praktyka określona w pkt. I sentencji decyzji

Działanie zakwestionowane w pkt. I sentencji decyzji dotyczy postępowania Spółki sprzecznego z art. 49 ust. 1 ukk. LoanMe, pomimo znajomości regulacji prawnych, nakładających na pożyczkobiorców obowiązek w zakresie zwrotu na rzecz konsumentów kosztów kredytu w przypadku spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie - odmawiała uwzględnienia tych roszczeń. W postępowaniu Prezes Urzędu ustalił, że - wbrew złożonej wcześniej deklaracji (dostosowania swoich procedur do wyroku TSUE oraz stanowiska Prezesa UOKiK) - LoanMe nie przestrzegała obowiązku wynikającego z art. 49 ukk. Spółka nie uwzględniała bowiem wniosków konsumentów o zwrot należnych im kosztów, jeżeli zaciągnięcie pożyczki nastąpiło w okresie obowiązywania ukk, a spłata nastąpiła przed datą publikacji wyroku TSUE. Z powyższego bezspornie wynika zatem, że praktyka opisana w pkt. I sentencji decyzji była działaniem umyślnym.

Praktyka określona w pkt. II sentencji decyzji

Za przejaw działania umyślnego należy także uznać praktykę określoną w pkt. II sentencji decyzji. Jak zaznaczono wcześniej, LoanMe uzasadniając odmowę zwrotu części kosztów kredytów wskazywała pożyczkobiorcom, iż obowiązujące - w czasie zaciągnięcia i spłaty

¹⁸ Por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., sygn. akt: III SK 45/10.

¹⁹ M. Mamczarek, *Komentarz do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, Legalis 2019.

pożyczki - przepisy prawne nie nakładały na nią obowiązków w zakresie żądanych roszczeń. Powyższa argumentacja była stosowana przez Spółkę pomimo niezasadności formułowania tego rodzaju stwierdzeń. Stanowiła przy tym przyjęty w Spółce schemat postępowania, którego celem było zwolnienie się z nałożonych na nią obowiązków ustawowych.

Raz jeszcze należy wskazać na stosowaną przez Spółkę argumentację wobec konsumentów zakwestionowaną w decyzji:

- „*przepisy prawa, obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładały na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń*”;
- „*brak jest podstawy faktycznej i ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r.*”

Podkreślenia wymaga, że Spółka ustaliła określony sposób działania wobec konsumentów wnioskujących o zwrot kosztów w związku ze spłatą pożyczki przed terminem określonym w umowie. Po pierwsze wskazywała konsumentom na to, iż przepisy prawa obowiązujące w okresie zawarcia umowy pożyczki nie nakładały Spółkę obowiązków w zakresie rozliczeń z konsumentami. Poprzez takie sformułowania Spółka wprowadzała konsumentów w błąd, co miało na celu zwolnienie się z odpowiedzialności. Jednocześnie w odpowiedziach kierowanych do konsumentów, LoanMe wskazywała, że brak jest podstaw (faktycznych i ekonomicznych) do wysuwania roszczeń w przypadku spłaty pożyczki przed wrześniem 2019 r., co sugerowało konsumentom, iż zwrot kosztów nie należy się w sytuacji, gdy spłata kredytu nastąpiła przed rozstrzygnięciem TSUE.

Wskazać należy, że powyższa argumentacja była stosowana w odpowiedziach do konsumentów na ich reklamacje. Kierowanie wprowadzających w błąd komunikatów nie było działaniem jednostkowym, a systemowym. Jak wskazała Spółka - stosowana argumentacja wynikała z odmiennej interpretacji wyroku TSUE. Powyższe świadczy o tym, że Spółka przyjęła określone stanowisko dotyczące realizacji obowiązków określonych w art. 49 ukk i stosowała wobec konsumentów zakwestionowaną argumentację, która wprowadzała konsumentów w błąd.

W świetle powyższych okoliczności, nie sposób uznać, aby działanie Spółki było postępowaniem niezamierzonym. Polityka reklamacyjna obowiązująca u pożyczkodawców jest zazwyczaj oparta na ściśle określonych procedurach, realizowana według przyjętego schematu. Odpowiedzi kierowane do konsumentów, wyrażają określone stanowisko przedsiębiorcy w kluczowych sprawach. Trudno uznać, aby rozstrzygnięcia reklamacyjne, kierowane do konsumentów były wynikiem działań o spontanicznym charakterze - zwłaszcza odnośnie do kwestii, które mogą mieć istotne znaczenie dla kierunku działań przedsiębiorcy - jak np. w zakresie obowiązków określonych w art. 49 ukk i wytycznych z tym związanych. Powyższe rozważania należy odnieść także do LoanMe, która działała jako profesjonalny podmiot na rynku pożyczkowym. Jej działania informacyjne i sposób rozpatrywania informacji był działaniem przemyślanym i mającym określony cel - tj. zwolnienie się od odpowiedzialności.

Świadczy to zatem o celowym, umyślnym działaniu Spółki, określonym w pkt. II sentencji decyzji.

Praktyka określona w pkt. III sentencji decyzji

Refinansowanie pożyczek przez LoanMe we współpracy z New Call oparte na modelu „rolowania kredytu” także należy uznać za działanie zamierzone. LoanMe oraz New Call łączyły umowy o współpracę w zakresie naprzemiennego udzielania pożyczek „na spłatę”, w

których uregulowane zostały m.in. kwestie wynagrodzenia w przypadku obsługi zobowiązań pożyczkobiorców. Refinansowanie pożyczek odbywało się według określonego schematu, a transakcje finansowe realizowane były tylko pomiędzy LoanMe i New Call, co wskazuje na to, że konsument nie miał wpływu na wybór podmiotu refinansującego - każdorazowo były to LoanMe lub New Call. Postępowanie LoanMe w tym zakresie nastawione było na osiągnięcie określonego celu - tj. maksymalizację zysku poprzez naliczanie wysokich kosztów pozaodsetkowych. Taki model działania świadczy o zaplanowanej i przemyślanej strategii biznesowej w celu osiągnięcia korzyści kosztem konsumentów.

Działanie LoanMe zostało przy tym nakierowane na obejście art. 36c ukk. Spółka miała świadomość ograniczeń związanych z udzielaniem pożyczek oraz naliczaniem wyznaczonym treścią tego przepisu. Celowo więc rozpoczęła współpracę z podmiotem trzecim - w celu stworzenia pozoru legalności w zakresie refinansowania pożyczek. Naprzemienne udzielanie pożyczek przez LoanMe, a następnie New Call pozwalało na kilkukrotne naliczanie kosztów pozaodsetkowych - co nie byłoby możliwe, gdyby pożyczki udzielane były tylko przez LoanMe.

W świetle powyższego nie sposób uznać, aby działania Spółki w opisanym wyżej zakresie były nieumyślne. LoanMe działała z pełną świadomością i nastawieniem na realizację określonego celu, co przesądza o umyślnym charakterze tej praktyki.

Z uwagi na powyższe, Prezes Urzędu uznał, iż praktyki Spółki określone w pkt. I - III sentencji decyzji były działaniami umyślnymi.

Zasady kalkulacji kary

Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Wysokość nakładanej kary pieniężnej ustalana jest z uwzględnieniem okoliczności naruszenia przepisów tej ustawy oraz uprzedniego naruszenia, a także okresu, stopnia i skutków rynkowych naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes UOKiK ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik). Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa.

Po ustaleniu kwoty bazowej należy rozważyć wystąpienie okoliczności łagodzących i obciążających, które mają wpływ na wysokość kary (art. 111 ust. 2 uokik).

Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 w zw. z pkt. 1 lit. a-d uokik, okolicznościami łagodzącymi przypadku naruszenia zakazu są w szczególności:

- a) dobrowolne usunięcie skutków naruszenia,
- b) zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu,
- c) podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków,
- d) współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania.

Zgodnie z art. 111 ust. 4 pkt 2 w zw. z pkt. 1 lit. c i d uokik, okolicznościami obciążającymi w przypadku naruszenia zakazu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów są:

- a) znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków,
- b) znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem,
- c) dokonanie uprzednio podobnego naruszenia,

Oceniając stopień naruszenia należy uwzględnić, że Spółka działa na specyficznym rynku, związanym z udzielaniem pożyczek na rzecz konsumentów. Podmiot, który działa na tym rynku powinien nie tylko znać odpowiednie przepisy prawne, ale także ich przestrzegać i do nich się dostosować.

Szkodliwość omawianej praktyki przejawiała się w tym, że konsumenci pomimo tego, że spełniali warunki tj. dokonali spłaty pożyczki przed terminem wskazanym w umowie - nie otrzymywali z tego tytułu proporcjonalnego zwrotu. Spółka nie wypełniała bowiem obowiązków, wskazanych w art. 49 ukk. Ze względu na niewywiązywanie się z ustawowego obowiązku konsumentów, którym Spółka odmawiała wypłaty należnych środków - doznawali realnego uszczerbienia finansowego.

W konsekwencji Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w odniesieniu do praktyki, wskazanej w pkt. I sentencji decyzji, **jest znaczny.**

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie powyżej przedstawione okoliczności, ustalono kwotę bazową kary na poziomie [xxxx] % obrotu uzyskanego przez Przedsiębiorcę w latach 2021 - 2023, co stanowi kwotę bazową kary w wysokości [xxxxxxxxx] zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

W procesie kalkulacji kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność obciążającą w postaci umyślności naruszenia, co uzasadnia podwyższenie kwoty bazowej kary o 50 %.

Jako okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał także znaczny zasięg terytorialny naruszenia. Spółka prowadziła bowiem działalność na terenie całej Polski, oferując produkty pożyczkowe za pośrednictwem wniosku pożyczkowego, zamieszczonego na stronie internetowej LoanMe pod adresem <https://www.loanme.pl/>. Mając to na uwadze należy wskazać, że oferty pożyczkowe kierowane przez Spółkę obejmowały nieograniczoną liczbę konsumentów i dotyczyły szerokiego kręgu odbiorców. Każdy potencjalny konsument niezależnie od miejsca zamieszkania, mógł skorzystać z pożyczki oferowanej przez Spółkę. Jednocześnie część pożyczkobiorców, która zawarła ze Spółką umowy pożyczki, dokonała spłat pożyczek przed terminem określonym w umowie i zwracała się do Spółki z wnioskiem o proporcjonalną wypłatę środków z tego tytułu.

Z tego względu należy uznać, że zasięg działalności Spółki był znaczny i docierał do szerokiej grupy konsumentów, zamieszkałych na terenie całego kraju. Powyższa okoliczność uzasadnia zatem podwyższenie kwoty bazowej kary o 20 %.

Prezes Urzędu uwzględnił okoliczność łagodzącą w postaci zaniechania przez Spółkę zakwestionowanej praktyki. Z tego względu obniżył kwotę bazową kary o 20 %.

Wobec powyżej wskazanych powodów, z uwagi na występujące w sprawie okoliczności obciążające i okoliczności łagodzące Prezes Urzędu za zasadne uznał podwyższenie kwoty bazowej kary łącznie o 50 %.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes UOKiK postanowił podwyższyć karę o 50%, a więc wyliczona kara za naruszenie z pkt. I sentencji wyniosła 145 893,41 zł, co po zaokrągleniu daje kwotę 145 893 zł.

Kara pieniężna za naruszenie, o którym mowa w pkt. II sentencji decyzji

Okoliczności naruszenia przepisów ustawy

Okoliczności naruszenia zostały szczegółowo opisane wyżej. W postępowaniu stwierdzono stosowanie przez Spółkę nieuczciwej praktyki rynkowej, polegającej na kierowaniu do konsumentów, którzy dokonali całkowitej spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie, i którzy wystąpili o zwrot poniesionych kosztów pożyczki informacji o treści: „*przepisy prawa, obowiązujące w okresie zaciągnięcia przez Pożyczkobiorcę pożyczek i ich spłaty, nie nakładają na pożyczkodawców obowiązków w zakresie żądanych rozliczeń*”; oraz „*brak jest podstawy faktycznej i ekonomicznej do wysuwania roszczeń z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczek, która nastąpiła przed wrześniem 2019 r.*” - wprowadzających konsumentów w błąd, co do uprawnień pożyczkobiorcy związanych z realizacją przez LoanMe obowiązku określonego w art. 49 ukk.

Okres trwania naruszenia

Spółka stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w pkt. I sentencji decyzji co najmniej od 2021 r. do 22 listopada 2022 r. Od 2021 r. do UOKiK ponownie zaczęły napływać sygnały, wskazujące na brak realizacji obowiązków wynikających z art. 49 ukk. Jednocześnie jako datę zaniechania Prezes UOKiK przyjął 22 listopada 2022 r. W związku z powyższym, okres stosowania wskazanych praktyk należy uznać za **długotrwały**.

Stopień i skutki naruszenia (z uwzględnieniem natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy będącej przedmiotem naruszenia i specyfiki rynku)

Działanie Spółki, objęte praktyką określoną w punkcie II sentencji decyzji dotyczy wprowadzania konsumentów w błąd, co do uprawnień LoanMe związanych realizacją obowiązku określonego w art. 49 ukk.

Wskutek zakwestionowanego działania Spółka dezinformowała konsumentów, którzy zwracali się do niej z wnioskiem o wypłatę środków, w związku ze spłatą pożyczki przed terminem określonym w umowie. Konsumenty, którzy występowali do Spółki ze stosownym roszczeniem - na podstawie art. 49 ukk - byli utwierdzani w tym, że wnioskowany zwrot im się nie należy i że przepisy prawne nie wymagają od Spółki spełnienia takiego obowiązku.

Opisane zachowanie należy uznać za wysoce szkodliwe. Jego skutkiem jest szerzenie dezinformacji, która ma negatywne konsekwencje. W szczególności konsumenci, otrzymując tego typu informację od podmiotu profesjonalnego mają przeświadczenie, że jest ona prawdziwa. Spółka, jako podmiot profesjonalny oraz doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej, ma obowiązek działania w sposób rzetelny i zgodny z obowiązującymi ją przepisami prawa. Udzielając informacji wprowadzających w błąd wykorzystuje sytuację konsumentów, ich brak doświadczenia, nieznajomość prawa, niewiedzę, zaufanie czy naiwność.

Jednocześnie konsumenci, którzy zasugerowali się otrzymaną przez Spółkę informacją o „braku przepisów, zobowiązujących Spółkę do zwrotu środków” mogli zrezygnować z postępowania reklamacyjnego wobec LoanMe, czy też dochodzenia dalszych roszczeń o zapłatę należnej kwoty np. w drodze sądowej. To zaś mogło skutkować realnymi stratami o charakterze finansowym.

W konsekwencji Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w odniesieniu do praktyki, wskazanej w pkt. II sentencji decyzji, **jest znaczny**.

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie powyżej przedstawione okoliczności, ustalono kwotę bazową kary na poziomie [xxx] % obrotu uzyskanego przez Przedsiębiorcę w latach 2021 - 2023 r., co stanowi kwotę bazową kary w wysokości [xxxxx] zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

W procesie kalkulacji kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność obciążającą w postaci umyślności naruszenia, co uzasadnia podwyższenie kwoty bazowej kary o 50 %.

Jako okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał także znaczny zasięg terytorialny naruszenia. Spółka prowadziła bowiem działalność na terenie całej Polski, oferując produkty pożyczkowe za pośrednictwem wniosku pożyczkowego zamieszczonego na stronie internetowej LoanMe pod adresem <https://www.loanme.pl/>. Mając to na uwadze należy wskazać, że oferty pożyczkowe obejmowały nieograniczoną liczbę konsumentów i dotyczyły szerokiego kręgu odbiorców. Każdy potencjalny konsument niezależnie od miejsca zamieszkania, mógł skorzystać z pożyczki oferowanej przez Spółkę. Jednocześnie pożyczkobiorcy, którzy zawarli ze Spółką umowy pożyczki, dokonali spłat pożyczek przed terminem określonym w umowie i zwracali się do Spółki z wnioskiem o proporcjonalną wypłatę środków z tego tytułu i otrzymywali odpowiedzi o braku podstaw do uznania roszczenia ze względu na brak regulacji prawnych, które nakładają na Spółkę obowiązek zwrotu kosztów w przypadku spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie.

Z tego względu należy uznać, że zasięg działalności Spółki był znaczny i docierał do szerokiej grupy konsumentów, zamieszkałych na terenie całego kraju. Powyższa okoliczność uzasadnia zatem podwyższenie kwoty bazowej kary o 20 %.

Prezes Urzędu uwzględnił okoliczność łagodzącą w postaci zaniechania przez Spółkę zakwestionowanej praktyki. Z tego względu obniżył kwotę bazową kary o 20 %.

Wobec powyżej wskazanych powodów, z uwagi na występujące w sprawie okoliczności obciążające i okoliczności łagodzące Prezes Urzędu za zasadne uznał podwyższenie kwoty bazowej kary łącznie o 50 %.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes UOKiK postanowił podwyższyć karę o 50%, a więc wyliczona kara za naruszenie z pkt. II sentencji decyzji wyniosła 145 893,41 zł, co po zaokrągleniu daje kwotę 145 893 zł.

Kara pieniężna za praktykę, o której mowa w pkt. III sentencji decyzji

Okoliczności naruszenia przepisów ustawy

Okoliczności naruszenia zostały szczegółowo opisane w poprzedniej części uzasadnienia decyzji. Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie LoanMe polegało na stosowaniu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na udzielaniu konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki - naprzemiennie z New Call - kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez LoanMe opłat od konsumentów, bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, określonych w ustawie o kredycie konsumenckim, co narusza art. 36c w związku z art. 36a ukk.

Okres trwania naruszenia

Spółka stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w pkt. III sentencji decyzji od 2018 r. do 2021 r. W lipcu 2018 r. Spółka rozpoczęła współpracę z New

Call w ramach refinansowania. Natomiast w kwietniu 2021 r. LoanMe udzieliła ostatniej pożyczki. W związku z powyższym, okres stosowania wskazanej praktyki należy uznać za długotrwały.

Stopień i skutki naruszenia (z uwzględnieniem natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy będącej przedmiotem naruszenia i specyfiki rynku)

W odniesieniu do omawianej praktyki wskazać należy, że działanie Spółki nastawione było na maksymalizację zysków poprzez naliczanie kosztów pozaodsetkowych w wysokości znacznie przewyższającej limity ustawowe. W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia należy wziąć pod uwagę fakt, że sposób działania Spółki był przemyślany i miał na celu - poprzez obejście przepisów ustawowych - zwiększenie zysków LoanMe. Należy zauważyć, że w ramach refinansowania pożyczek LoanMe miała zorganizowany model współpracy z podmiotem trzecim - tj. New Call. Naprzemienne udzielanie pożyczek w ramach refinansowania pozwalało na kilkukrotne naliczanie prowizji i ustalania nowych kosztów pozaodsetkowych, co powodowało zwiększenie zadłużenia konsumentów.

Refinansowanie pożyczek przez LoanMe z udziałem innego pożyczkodawcy powodowało, że konsumenci wpadali w tzw. „spirale zadłużenia”. Jednocześnie metodyka działania w ramach refinansowania była tak zaplanowana, że konsument nie wiedział, że w ramach otrzymywania pożyczek od LoanMe jest także pożyczkobiorcą w New Call. Przedsiębiorca skalkulował, iż taki sposób udzielania pożyczek przynosi mu dodatkowe i wymierne przychody. Określając stopień naruszenia - zdaniem Prezesa Urzędu - Przedsiębiorca działał w tym wypadku wyjątkowo nieetycznie, naruszając przepisy ustawowe i przyczyniając się do pogłębienia niejednokrotnie trudnej sytuacji konsumentów, dla których zawarcie umowy kredytowej często nie było wyborem, ale koniecznością.

Oceniając stopień naruszenia uwzględnić należy także specyfikę rynku. Rynek, którego dotyczy naruszenie, związany ze świadczeniem usług finansowych jest prawnie regulowany. Podmiot, który działa na tym rynku winien jest nie tylko znać odpowiednie przepisy prawne, ale także ich przestrzegać. W kontekście zarzucanej LoanMe praktyki, polegającej na „rolowaniu kredytu” do czynienia mamy z wyjątkowo szkodliwym i nieetycznym działaniem Spółki. LoanMe znając ograniczenia limitów ustawowych w zakresie pozaodsetkowych kosztów kredytu - celowo ukształtowała taki model udzielania pożyczek, który z formalnego punktu widzenia nie jest sprzeczny z prawem, ale w rzeczywistości zmierza do osiągnięcia celów zakazanych przez prawo. Celem Spółki była maksymalizacja zysków poprzez działanie na szkodę konsumenta, który (wskutek rolowania kredytu przez LoanMe) był narażony na znaczne zwiększenie kwoty swojego zadłużenia.

W konsekwencji Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w odniesieniu do praktyki, wskazanej w pkt. III sentencji decyzji, **jest więcej niż znaczny**. Praktyka ta była szczególnie niebezpieczna i szkodliwa ze względu na obarczanie pożyczkobiorców bardzo wysokimi kosztami udzielanych pożyczek - a w konsekwencji wciąganie konsumentów w coraz to większą spiralę zadłużenia.

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie powyżej przedstawione okoliczności, ustalono kwotę bazową kary na poziomie [xxx] % obrotu uzyskanego przez Przedsiębiorcę w latach 2021 - 2023, co stanowi kwotę bazową kary w wysokości [xxxxxxxxx] zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

W procesie kalkulacji kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność obciążającą w postaci umyślności naruszenia, co uzasadnia podwyższenie kwoty bazowej kary o 50 %.

Jako okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał także znaczny zasięg terytorialny naruszenia. Spółka prowadziła bowiem działalność na terenie całej Polski, oferując produkty pożyczkowe za pośrednictwem wniosku pożyczkowego zamieszczonego na stronie internetowej LoanMe pod adresem <https://www.loanme.pl/>. Mając to na uwadze należy wskazać, że oferty pożyczkowe kierowane przez LoanMe obejmowały nieograniczoną liczbę konsumentów i dotyczyły szerokiego kręgu odbiorców. Każdy potencjalny konsument niezależnie od miejsca zamieszkania, mógł skorzystać z usług pożyczkowych oferowanych przez Spółkę.

Podkreślić należy, że liczba pożyczek, które zostały zrefinansowane wynosi ponad 13 tysięcy. Mając to na uwadze należy wskazać, że praktyką, którą stosowała Spółka dotknięta została znaczna część konsumentów, którzy zawarli ze Spółką umowy pożyczki oraz umowy refinansujące.

Z tego względu należy uznać, że zasięg działalności Spółki w zakresie refinansowania pożyczek był znaczny i docierał do szerokiej grupy konsumentów, zamieszkałych na terenie całego kraju. Powyższa okoliczność uzasadnia zatem podwyższenie kwoty bazowej kary o 20 %.

Prezes Urzędu uwzględnił okoliczność łagodzącą w postaci zaniechania przez Spółkę zakwestionowanej praktyki. Z tego względu obniżył kwotę bazową kary o 20 %.

Wobec powyżej wskazanych powodów, z uwagi na występujące w sprawie okoliczności obciążające i okoliczności łagodzące, Prezes Urzędu za zasadne uznał podwyższenie kwoty bazowej kary łącznie o 50 %.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes UOKiK postanowił podwyższyć karę o 50%, a więc wyliczona kara za naruszenie z pkt. III sentencji decyzji wyniosła 265 260,72 zł, co po zaokrągleniu daje kwotę 265 261 zł.

Podsumowanie

Uwzględniając wszelkie okoliczności, jakie zaistniały w sprawie, nałożona na Spółkę kara:

1/ z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. I niniejszej decyzji wynosi 145 893 zł (słownie: sto czterdzieści pięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt trzy złote), co stanowi [xxxx] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w latach 2021 - 2023 i [xxxxx] % maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 i ust. 5 uokik;

2/ z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. II niniejszej decyzji wynosi 145 893 zł (słownie: sto czterdzieści pięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt trzy złote), co stanowi [xxxx] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w latach 2021 - 2023 i [xxx] % maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 i ust. 5 uokik;

3/ z tytułu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt. III niniejszej decyzji wynosi 265 261 zł (słownie: dwieście sześćdziesiąt pięć tysięcy dwieście sześćdziesiąt jeden złotych), co stanowi [xxx] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w latach 2021 - 2023 i [xxx] % maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 i ust.5. uokik.

Kara pieniężna ma pełnić funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, a więc być zarówno realną, odczuwalną dolegliwością dla ukaranego podmiotu, będącą reakcją na naruszenie przepisów, ale także wyraźnym ostrzeżeniem na przyszłość i to zarówno w odniesieniu do ukaranego przedsiębiorcy, jak też do innych przedsiębiorców i przestrzegać ich przed dokonywaniem podobnych naruszeń interesów konsumentów.²⁰ Należy jednak pamiętać, iż wolą ustawodawcy wysokość kary uzależniona została w głównej mierze od obrotu osiągniętego przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary i to właśnie obrót przedsiębiorcy jest głównym czynnikiem wpływającym na wysokość kary.

W ocenie Prezesa Urzędu wysokość poszczególnych kar pieniężnych jest adekwatna do okresu, stopnia i okoliczności naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w tym skutków rynkowych, jakie te naruszenia wywołują. W opinii Prezesa UOKiK nałożone kary pieniężne będą stanowiły środek odstraszający od stosowania podobnych praktyk w przyszłości, skierowany zarówno wobec LoanMe, jak również wobec innych przedsiębiorców podejmujących podobne działania. Kary pieniężne nałożone niniejszą decyzją spełnią również funkcję represyjną, to znaczy stanowią będą dolegliwością dla strony niniejszego postępowania, uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia interesów konsumentów.

Nałożoną karę pieniężną LoanMe obowiązana jest wpłacić - zgodnie z przepisem art. 112 ust. 2 i 3 uokik - na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP O/O Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. IV sentencji decyzji.

[18] Rozstrzygnięcie zamieszczone w pkt. V decyzji (koszty postępowania)

Zgodnie z art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Zgodnie z art. 263 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572, dalej: kpa) do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 tej ustawy, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Zgodnie zaś z art. 264 § 1 kpa, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W punkcie I. sentencji decyzji Prezes Urzędu w wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę art. 23a uokik. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 uokik, pozwalająca na obciążenie przedsiębiorcy kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla Prezesa Urzędu wydatki w łącznej kwocie **62 zł** (słownie: sześćdziesiąt dwa złote) związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją ze stroną niniejszego postępowania.

²⁰ vide: wyrok SOKiK z dnia 6 września 2018 r., sygn. akt: XVII Ama 31/16.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Mając powyższe na względzie, postanowiono jak w pkt. V sentencji decyzji.

[19] Pouczenia:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550; dalej: kpc) - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury we Wrocławiu.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach - zawartego w pkt V sentencji decyzji - na podstawie art. 264 § 2 kpa, w związku z art. 83 uokik oraz stosowanie do art. 81 ust. 5 tej ustawy, w związku z art. 479³² kpc, Przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury we Wrocławiu (adres w stopce).

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1144; dalej: ukssc), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł, a zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów opłacie w kwocie 500 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 zd. 1 ukssc, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Zgodnie z art. 105 ust. 1 i ust. 2 ukssc, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 zd. 1 kpc, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaze, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

z upoważnienia

Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Dyrektor Delegatury UOKiK we Wrocławiu

Agnieszka Jacyszyn